

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — — —
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Aidélre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, december 30.

Század vége.

Az eszményre legjobb elnevezés a — hazugság. Ezt Ibsen mondja.

Durva mondás. Szóval nem ismétli utána senki, de annál keservebben igazolja cselekedeteivel.

A mai kor gyermekei nem tudják, mi a gyermeki boldogság s a mai kor felnőttjei nem tudják, mi az emberi hivatás.

Pedig nagyot haladtunk. Ma többet tud egy gyermek, mint régen egy férfi. De nem a jóból tud többet. Sok meg sem ismeri a jót.

Külsőleg kora érett a mai gyermek, napsugártól, levegőtől védve nő fel. Felnyurgult, szűk mellű, vérszegény gyermek-sereget látni az utcákon, mely kicsi korától fogva elegáns megjelenésű, sima társalgó, sokfélélt ismerő, ugyszólván mindjárt a bölcső után. Így nő fel, így halad tovább a korban egész a sirig, anélkül, hogy valaha emberré vált volna.

Ebben a nagy simaságban pedig a mi korunk emberei, a századvégi, az új stílusú emberek boldogtalanok. Mert énjük kettős, hivatalos és magán lelkiismeret szerint élnek.

A hivatalban, a társaságban, az aszfalton a hivatalos lelkiismeret szerint járnak, mely csak sablonokat ismer, de van egy másik lelkiismeretük is, mely tudja a törvényt, de nem igen jut szóhoz, azért nyughatatlan.

Mindent mástól vár a mai ember s így főnöke kegyeiért, a népszerűségért, a pártpolitikai szempontokért, hazugságra rendezik be életüket. Ez a konvencionális

hazugság helyettesíti ma az eszményt, ehhez kell a külön hivatalos, katonai, politikai stb. becsület, ami pedig csak palást ezen a gondolon; türjük a hazugságot, mert megélni segít s akaratumk mankóra szorult.

Hol az ember, ki népeket mozgat, ki lelkesülni tud elvért, önfelédten égni nagy önzetlen célért, küzdeni az ideálért!?

Csak az arcot, a ruhát, a modort látja a mai ember, a lelket nem veszi észre, tán nem is hiszi, azért csak a külsőségekre fordítja gondját.

És egész századunk is csak az észl művelte, csak a testet szolgálta.

A rideg természettudomány nagygyá tette az ipart, kereskedelmet, gazdálkodást, de rabszolgává az embert. A materialista irányzat megtöltötte a könyvtárakat, átalakította a politikát és társadalmat, de a nemzeteket tönkre teszi a militarizmussal, a jellemet megrontotta hitetlenségével s az emberek testét kiszípolyozta szabados erkölcsével, cinikus felfogásával.

Fény van körülöttünk. Az ész fénye leható a mélybe, szétaradt a hegyek és mezők felett, legyőzte a távolságot, összeszedte a természet rejtett erőit, halhatatlan találmányaival magasra fejlesztette a tudást, de ebben a nagy fényben csak lelki nyomoruságunk domborodik ki élesekben s a világosság mellett majd megfagyunk egy kis meleg hijján, mert kipusztult a szeretet a világból.

És ez a XIX. század büne, hogy ezt a meleget nem ápolta, hogy a szeretetet kihűlni hagyta.

Egy nagygyá tett anyagi világban élünk, melyből hiányzik a lélek s mert

bennünk meg van, nem érezzük otthon magunkat ebben a világban.

Sokan vannak, kik vissza akarják szerezni az elveszett otthont. Liberális, szabadjómives, szocialista, anarchista, mind ezen iparkodik, de hiába. Lelket ők nem tudnak adni a testi világba, csak az arculatát alakítanak át.

De a politikai törekvéseken kívül, más kísérleteket is látunk. Az irodalomban Ibsen kezd izellenné válni. Zola szégyelve multját, új hurokat penget, akik pedig nem sülyedtek ennyire a naturalis szennyben, azok visszatérni kezdenek az elfelejtett, eldobott alaphoz, az idealizmushoz.

Brunetiere Ferdinand a francia akadémia halhatatlansága országvilágnak hirdeti, hogy hisz. Miért örül a hitnek, hisz ő tudott sokat? Elmege kihallgatásra a pápához, lelke teljesen megnyugszik és megírja világra szóló cikkét a tudomány csödjéről, melynek végén ajánlja a kételkedő, tépelődő embereknek, hogy siesse nek nyugalomért az egyház karjába.

Mi csak annyit teszünk ehhez, hogy nem a tudomány mondott csödot önmagában, csak a tudakosság, mely a hitet akarta pótolni s megfejteni az emberiség legfőbb problémáit.

A festészetben kezdenek megcsömörölni a sok nyers hustól s a képeken az eszmét keresik, nem a túl leplezetlen bajukat.

Sőt az emberben is keresik már az eredetiséget, mely ma még önálló jellem hiján, extravaganciákban nyilatkozik, de az idő jele, hogy nyilatkozni kíván.

Ez az irány, az idealizmus keresése az, mely meleget fog hozni a fényhez s

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kikötött béren felül.

—rta: Kincs István.

»Elveszett egy brosz! Egy brosz elveszett!« Így hirdették azt mindenfelé: a szerkesztők az újságokban, falragaszok a házakon, a pap meg a templomban. Mert hát egy brosz elvesztett, mely fejről igen könnyen fölismerhető: krajczár az aranyba foglalva. A becsületes megtaláló pedig tartsa lelkiismereti kötelességének Bélavári Krisztina urhölgy öngagságánál jelentkezni, hol is jutalmát ötven kemény forintokban nyerendi.

»Egy brosz! Elveszett egy brosz!«

Csak úgy zugott bele a város. Hanem hogy valaki ötven forintot ígérjen a megtalálónak, mikor az egész portéka öt forintot sem ér, ez sem igen fért egyelőre a tisztelt publikum fejébe. És éppen Bélaváriné! Kiről pedig országvilág tudja, hogy minden rókának két bőrét nyuzná s egy garasért háromszor másznék a körtefára létra nélkül.

A fiát is milyen rövid pórásra fogta. Szegény gyerek bugyellárisát oly kevés bankóval béléli, csak hogy éppen szegyenben nem marad legénytársai között, mikor fizetésre kerül a sor. Manó látott még olyan fukar fehérnépet. Azután Bandi szerelmébe is hogyan belekotynyeleskedik. Pedig olyan áldott gyerek az a Komáromy Irén. Kedves a modora, szép a lelke, arca feszl rózsáit, egész lényének vonzó bajait nem is említi. Nagyító üveggel se lehetne kivetni-valót találni a kedves jószágon. Hanem persze százazrei nincsenek. Az ő atyja csak hivatalnok volt, s az anyai jussán kívül nem maradt rá semmiféle százokrós domonium. És . . . nő igen, Bélaváriné ő nagysága azért keveselli Irént, nem vállalja el menyének.

Hanem térjünk vissza a broszra. Elveszett egy brosz! Egy brosz elvesztett. Ötven forint a megtaláló jutalma.

Az az ötven forint szinte lázba hozta a fél várost. Még a csizmadiaik közül is akárhányan odahagyták a kaptafát, hogy elmenjenek az elveszett brosz keresni.

Pedig azt hát hiába keresték. Azt már rég

megtalálta valaki. S az a valaki senki más mint Komáromy Irén.

A véletlen akarta úgy, hogy a szép leány édesanyjával éppen arra tévedjen a sétányon, merre Bélaváriné vette útját Bandi fiával. Irén merengő szeme mindig a kék homokos uton csüngött és . . . és egyszer csak csillogást vesz észre a homokban, jobban megnézi, lehajol fölveszi . . . hát brosz volt, közönséges brosz. Krajczár a feje, aranyba foglalva.

Estére már meg is tudták hogy a talált jószág Bélavári Krisztina tulajdona. Másnap azután levélben adták tudtára öngagságának, hogy az az izé megkerült s Komáromyknál bármely órában átvehető.

Bélavárinének első dolga volt a hirdetéseket beszüntetni, azután pedig rohant Komáromyékhoz. Küldött volna mást maga helyett, de a tisztesség mégis csak úgy kívánta az egyszer, hogy személyesen kopogtasson. A honorárium ügye kicsit kényesnek látszott, mert hát Komáromy Irénnek csak nem kínálhatja oda az ötven forintot. Ingyen pedig egy Bélaváriné semmit

Schönfeld Lipót

Nagyvárad

Zöldfa utca (Pap ház.)

Ifj. Weisz Bernáttal szemben.

Uj üzlet!

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét újonnan berendezett **Uj üzlet!** férfi divat üzletemre felhívni, továbbá saját műhelyemben készült legjobb és legszebb mai kor igényeinek megfelelő **bécsi és párisi** minta szerint készült **férfi, női** és gyermek-czipőkre, a legpontosabb kivitelben **kivánatra 24 óra alatt**, továbbá **férfi ing, gallér, kézellő, nyakkendő, kalap** keztyűk szolid kiszolgálás.

megadja a reményt, hogy a milyen magasra emelkedett a XIX. században a tudás, olyan mélylyé válik a XX-ikban a hit. Ekkora tudás és akkora hit majd boldoggá teszi az embert. Egymás nélkül nem.

Mert a tudás magában csak test, lélek benne a vallás,

A XIX-ik század megalkotta a tudás szobrát anyagiasságból, sárból. Erős izmok, fenkölt homlokot, bátor tekintet adott a szobornak, de még mindig csak sár az.

XX-ik század lelket adj belé. Hagy váljék el a szobor a sártól, hagy éljen, hagy induljon meg előre — a boldogság felé s az utban ott vár az egyház, anyja a tudásnak, anyja a hitnek.

Az ő öléből fakadt mind a kettő. Iker gyermeke a civilizáció és vallás. Az egyik tékozló fiuként elhagyta anyját, ellensége lett testvérének s ebből száll a nyomoruság a világra. Most visszatér a tékozló fiú, kezdi megismerni anyját. Amint elszáll fölé a materializmus ködje, amint kisüt az idealizmus fénye, XX-ik század, te légy utja a tékozló gyermeknek, hogy megtalálja anyját.

Ennek a találkozásnak édes boldogságát pedig az ember érzi majd meg, midőn szétárad a melegség a földön, melyet atyáink éreztek még, melyet mi csak sejtünk, régi jó időkből.

P—y.

A szentesi választás.

Szentesen, ebben a tiszta 48-as kerületben, izgatottan folyik a korteskedés. Eddig csak függetlenségi jelöltek voltak, de tegnap reggel egyszerre elárasztották a falukat egy kiáltvány-nal, melyben »több választó« Széll Kálmánt kiáltja ki szentesi jelöltnek. A jelölést persze senki sem vette komolyan s csakhamar kiderült, hogy kortesréfa az egész dolog. Tegnap különben izgatott jelenetek játszódtak le a szentesi I-ső függetlenségi körben, a hol Sima Ferencz még az elnök. A választmány ugyan hallani sem akarván a Sima által jelölt Molnár Jenőről, meghasonlott Simával. Sima erre

tegnap virradó éjjel elvitette a kör zászlóját a kör helyiségéből a saját magánlakására. A kör tagjai e miatt igen felháborodtak s a mai vasárnapra összehívott közgyűlés előreláthatólag igen viharos lesz. Dienes Mártonnak az országos függetlenség és 48-as párt jelöltjének érdekében tegnap megjelent Szentesen Endrey Gyula képviselő. Pázmándy Dénes holnap tartja a programbeszédet, Dienes pedig jövő vasárnap.

Az év története.

Az 1899 év nagy politikai eseményekkel vette kezdetét a magyar parlamentben. Míg az 1898 év a rombolás munkája volt, addig az 1899 az építés munkáját kezdte meg A Tisza lex által keltett mozgalmak, melyhez hasonló a magyar parlament történetében 30 év óta nem voltak, átsaptak ez utóbbi évre is, a pártok azonban miután belátták, hogy erőszakkal nem fognak ki egymáson, a békés alkudozásokhoz fogtak. A dissidensek fejei: Szilágyi Dezső, gróf Andrássy Gyula és gróf Csáky Albin közvetítették a megoszott és kétségek közt levő kormánypárt és a maga igazában lelkesedéssel bizó egyesült ellenzék közt az üzeneteket. Az ellenzék erre jan. 10-én Kossuth Ferencz elnökle alatt békebizottságot alakított és megállapította a békepontokat, melyek közt legfontosabb volt — a kormány lemondása. A békepontokat a miniszterek jan. 14-én előterjesztették a királynak s ekkor olyan hír kelt szárnyra, hogy a király ragaszkodik a Bánffy kormány megmaradásához, ami az ellenzék nagy ingerült-ségbe hozta. A kormány hajlandónak mutatkozott ugyan a lemondásra, de ennek árul ki-vánta az összes kiegyezési javaslatok átengedését, a mi miatt pedig az obstrukció volta-képen keletkezett.

Jan. 18-án a főrendiházban maga Vaszary Kólos hercegprímás terjesztette elő, hogy mily veszedelembé döntötte a kormány az országot, mire Bánffy br. kijelentette, hogy ő keresi a kibontakozást, kijelentése daczára azonban Zéchenyi Imre gróf egy fölrati javaslatot terjesztett elő, melyben az uralkodótól kéri a bajok orvoslását. A felrati javaslatot a főrendiház többsége nem fogadta el.

Az ügyek ily nagy reménytelenségben lépett föl Széll Kálmán, hogy a hoszura nyuló béketárgyalásoknak, melyek igen alkalmasok voltak a vizsály újra keletkezésére, véget vessen s tisztázza a parlamenti helyzetet. Eleinte egy hirtelt, hogy Szilágyi Dezső vállalkozik e szerepre, de egyénisége erre a jelen helyzetben

nem volt alkalmas. Széll Kálmán mindenek előtt hires formulájával megnyerte az összes faktorokat, azután erős kézzel látott hozzá, hogy a még meglévő akadályokat leküzdje. A béke ügyében nagy fordulatot okozott az, hogy január 22-én Bánffyval együtt Széll Kálmánt is maga elé hívatta a király s belé egyezett a kiegyezési kérdések kiegyenlítésére hivott Széll formulába, mely az önálló rendelkezés jogát publikálta.

Első fellépésétől kezdve Széll Kálmánt designált miniszterelnöknek tekintette mindenki, az ellenzék is szívesen látta volna őt a miniszterelnöki székben Bánffy helyett, de félve attól, hogy az utód gróf Tisza István vagy Lukács László lesz, erre nézve biztosítékot kért s minthogy nem kapott, az obstrukció a végnélküli népszavazásokkal folyt tovább. Így telt le az ex lex első hónapja és a béke ügye nagyon rosszul állt, mert a kormány mint a vízbefuló ember kapkodott mindenhez, hogy magát megmenthesse. Február 4-én már határozottan hangoztatták a kormányválságot. Széll Kálmánt ugyanis a Felsőház váratlanul Bécsbe rendelte. Az eredményről semmi hír, pedig a nemzet lélekzet visszafolytva lesi az eredményt. Febr. 8-án a Házat egy hétre elnapolják. Febr. 14-én a miniszterek és Széll Kálmán Bécsbe mentek, 15-én koronatanács volt és 16-án jött hír, hogy a béke ügye győzött és másnap, a Lloyd klubban Bánffy br. miniszterelnök bejelentette lemondását, amit a párt tudomásul is vett. Febr. 20-án Széll Kálmán megbízott a kabinet alakításával, 23-án meg volt az új miniszterium teljes listája és ugyanazon nap este a béke-jegyzőkönyvét aláírták.

A nemzet fellélegzett, mikor végre valahára megszabadulhatott egy rossz kormány átkos nyomásától, mely meghamisította a parlamentet, megrontotta a közéletet és fölöttébb összekuszálta a kiegyezés ügyeit. Az új miniszteriumot mindenfelől üdvözölték, február hó 27-én pedig a nemzetipárt elhatározta, hogy be fog lépni a szabadelpártra, ahová visszatértek a dissidensek is. Az új kormány márczius 1-én mutatkozott be a képviselőházban a miniszterelnök nagyszabású programbeszédével, melynek sarkköve »a jog, törvény és igazság.« A parlamenti tárgyalás visszatért most már a rendes modorban, sőt sietett a restanciákat elvégezni. Egy nap alatt elfogadja az indennitást, a kiegyezési provizóriumot és sok más fontos törvényjavaslatot, ugyanigy a főrendiház. Márczius 13-án vette kezdetét a költségvetési javaslat tárgyalása, mely bő alkalmat szolgáltatott a szak minisztereknek arra, hogy remek programjukat kifejtsék az

sem fogad el. Szóval ma az egyszer politikus észszel kell elecsinálni a dolgot.

Pedig hát bizony az egész politikát otthon hagyhatta volna ő nagysága. Irén fogadta, meg pedig olyan keresetlen egyszerűséggel s meghatározó gyermekes őszinteséggel, hogy Bélavárinét majdnem zavarba hozta vele. Nem tudta, mivel szolgált ő tulajdonképen rá a kedves gyermek üdvözölő szavaira, azzal talán, hogy eddig semmibe se vette? hogy fiát tőle féltette? hogy... de minek folytassuk, hiszen ő nagysága még el találja magát szégyenleni mind ezekért. Oly kitűnően illett Irénnek a naiv s talán mindamellet kissé maliciózus megjegyzés, hogy kimondhatatlan öröme szolgálatára lehet, mert talán ugy sem kerül az életben többé oly körülmények közé, hogy vagy alkalma, vagy egyáltalában joga lehetne neki örömet szerezni. S azután, mielőtt Bélavárinének még időt engedett volna valamit mondani, előkerítette a talált jószágot, s meghítt mosolygással nyujtotta át.

— Ime, — tette hozzá, — a keresve-keresett jószág! Arany az a krajczár ott a közepén?

— Jaj! lellem, csak látja, hogy réz? — kaczagott fel Bélaváriné.

Irén furcsa képet vágott. Maga volt a megtestesült gyermeki ártatlanság abban a pillanatban. De hogy is ne! Hiszen azon csakhamar megütöknék valaki, hogy a gazdag Bélaváriné krajczárt, közönség rézkrajczárt foglaltat legked-

vesebb brostüje elejére. S az ilyenért azután érdemes is akkora csudát megcselekedni, hogy ötvenforintokkal biztassa a város dologtalan népét az utána való hajtvadászatra.

Bélaváriné megértette a kérdést Irén csudálkozó tekintetében s kimagyarázta magát:

— Lássá gyermekem — mondá némi meghatottsággal — ennek a krajczárnak története van. Ez adta vissza nekem fiamat.

— Ba... Band...? — akarta kérdezni a kedves gyermek, de hogy észrevette magát, mert hát olyan véletlen került az ő neve ajkára, hát a közönség harapta ketté a szót s mélyen elpirult.

— Igen, Bandit — hagyta rá ő nagysága — az a gyerek már jóformán elveszett rám nézve.

— Hogyan? — tette föl a kérdést félhangon Irén.

— Ugy, hogy pazarolt. S ha tovább is ugy folytatja, nem csak hogy ember nem válik belőle, de koldusbotra juttatja önmagát velem együtt. Ez a krajczár állította meg a lejtőn.

— Még mindig nem értem.

— Nyomban kimagyarázom a dolgot. Jól emlékszem, pénteki napon történt. Akkor, mikor a koldusok csapostul járnak a várost. Elmentem Gajdos István ügyvédhez; fiam két váltóját kellett rendbehoznom; kopogtatok, senki sem szól, hanem egyszer csak nyílik az ajtó s mielőtt még magamhoz térhetnék meglepetésemből, valaki krajczárt nyom a markomba. Koldusnak gondoltak s így fizettek ki.

— Más talán nevetett volna helyemben,

de én abban az alamizsnában Isten ujját láttam. Fizetni mentem az ügyvédhez, de nem fizettem, hanem megvontam a fiutól mindent hitelt. Meg akartam mutatni, ha Isten megsegít, hát faragok még embert Bandiból s nem fogunk koldusbotra jutni mind a ketten.

— S látta kedvesem — fejezte be Bélaváriné elbeszélését — tervemet kivítem, az ég áldását adta hozzá, azt a krajczárt pedig aranyba foglaltattam. Most tehát tudja, gyermekem miért olyan kedves nekem az a tű s miért tűztem ki ötven forint jutalmat a becsületes megtalálónak?

Komáromy Irén nem felelt, csak kimeredt két fekete szemével az ablakon. Mondani szeretett volna valamit, de nem találta meg gondolatának fülét-farkát. Ismét ő nagysága vette föl a szót.

— Hanem most igazán zavarban vagyok. Kedvesem, hogyan fizessem ki önnek a kitűzött jutalmat?

A szép hölgy nem álmodozott már, hanem hirtelen fölütötte bodros fejét s szinte bátor elhatározással mondá:

— Nagysága lesz szíves azt az ötven forintot valamivel megváltani.

— De édes Istenem, mivel váltsam meg? — kérdé Bélaváriné elgondolkozva.

— Egy csókkal — volt Irén hirtelen válasza s megragadta az asszony kezét, ölébe hajtotta barna fürtös fejét.

Bélaváriné pedig nem tudta mit csinál csak fölébe hajolt s homlokára lehelt az a csókot,

uj szellemhez képest. A költségvetés 18 napon át simán letárgyalatott és utána benyújtotta Flósz igazságügyminiszter a *kuriai biráskodás és a házszabályok revíziójáról* szóló törvényjavaslatot. Ez alkalmat nyújtott április 19-én Ugron Gábornak, akit Bánffy Dezső br. lemondása után választottak meg Szilágy-Somlyón, hogy lángostorral sujtson végig egy képviselőházi beszédjében a régi rendszer vonagló testén és felhívta az új rendszer vezéreit a visszaélések teljes kiirtására. A kuriai biráskodás javaslatát április 27-én vette a Ház tárgyalás alá. A javaslat egy szakasza, melyet közönségesen *konzelparagrafnak* nevezünk el külföldi mintára, méltó felháborodást keltett a katolikus világban, főleg a *néppártban*, a mely ekkor hivatásának magaslatára emelkedett a magyar parlamentben. Védte a katolikus érdekeket körömszakadással. A párt minden tagja felszólalt, magvas érvekben és beszédekben és igen sajnós, hogy a liberális felfogás vaksága nem akart látni semmit, mert a javaslatot a többség változtatlanul elfogadta. E javaslatot a *főrendiházban* május 10-én vették tárgyalás alá. Ellene felszólaltak Vaszary Kolozs hercegprímás, Schlauch Lőrincz dr. bibornok püspök, gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök, gróf Eszterházy Miklós Móríc, gróf Zichy Nándor s valóságos szónoki remekművekben mutatták ki a javaslat sértő jellegét a katolikus egyházra nézve. A javaslatot elfogadták. A parlamenti szorgos munka a *házszabály revízió* letárgyalásával ért véget.

Május végén az *autonómiai kongresszus* 27-es bizottsága befejezte munkáját az autonómia tervezetét. Derék, nagy munkát végzett a bizottság, de még sem tudott megfelelni mindenek várakozásának. A kisebbség Ugron, Györfly, Saághy és Hortoványi más tervezetet készítettek, amely azonban csak kisebb dolgokban tér el amattól, az fő irányelvekben megegyezik. A tervezet megvalósítása a jövő év feladata lesz.

A kormányra nézve azonban még csak most következtek el az igazi nehéz idők, t. i. a kiegyezési ígéretek realizálása, melyekről azonban az osztrák kormány mit sem akart tudni és követelte a Bánffy-féle ígéretek fogantatását. Széll Kálmán miniszterelnök teljes erővel ment a harcba, hogy kicsikarja az osztrák kormánytól a magyar követelményeket. E harcban támogatta őt a nemzet szimpátiája. Vég nélküli tanácskozások következtek a két állam miniszterei közt, míg végre június 6-án azok sikerre vezettek, az ország jogai és gazdasági érdekei megvédettek. Június 14-én a

majd még ajakára is czuppantott egyet. De hiszen ki tudna ellenállani az ilyen angyal kérdésének!

S az a csók a fiatalok szívét forrasztotta tulajdonképpen össze. Két hónap mulva Bélavári Bandi oltárhoz vezette Komáromy Irént.

— Mama? Nem haragszol, mama, ha mondok valamit? — kérdezte a lakodalom után egyszer Irén.

— Nem hát. Hogy haragudnám én te rád?

— Pedig félek megmondani.

— Ugyan no? Hát megvernélek talán?

— Minden meg lehet — mondá mosolyogva a fiatal asszony — mert azt akarom tudomásodra hozni, hogy az a bros-história...

— Nos, az a bros-história? — kérde fi-gyelmesen a napamasszony.

— Hát azt biz' ugy csináltuk ki ketten Bandival. Ő elvesztette, készakarva vesztette el, csak hogy én megtaláljam s azután anyai csókot kérhessek tőled találódi fejében.

Bélaváriré Krisztina fölugrott. Arczára sötét felhő borult. Szólni akart, de nem talált szavakat.

— De mama! Az Istenért mama! — kiáltott föl szemrehányzó hangon a szép asszony — csak nem haragszol?

— Te, te, ... kiáltott föl dühösen a napa — te ... gonosz.

Oda ment, átkarolta s megint megcsókolta. Ez már a kikötött béren fölül volt.

miniszterelnök benyújtotta a vám és kereskedelmi viszonyok rendezéséről szóló új javaslatot, melynek tárgyalása simán ment s csak a függetlenségi párt vitázott ellenük. A Ház a javaslatokat július 11-én letárgyalta és a képviselőket nyári vakációra küldték.

A nyári szünetet a pártok szervezkedésére használták föl, Tisza István gróf Goldis püspök beiktatásánál Aradon próbált magának híveket szerezni a román nemzetiségek között, a nemzeti párt tagjai pedig beszámolókat tartottak. Legnagyobb buzgalmat a párt szervezésében a *néppárt* fejtette ki, mely különböző vidékeken rendezett népgyűléseket elvei terjesztése végett, továbbá kizárta pártjából *Lep-sényi* Miklóst szociálista izü 29 pontjával.

Ezen idő alatt híre járt, hogy az osztrák ellenzék meg akarja akadályozni a delegációk kiküldését, a Kossuth párt pedig a *Hentzi* ügyben szándékozik erélyesen föllépni. *Szept. 28-án* nyílt meg az országgyűlés és Széll miniszterelnök igyekezett eloszlatni a delegáció válságtól való félelmet, a függetlenségi párt obstrukciója azonban tényleg bekövetkezett, de csak rövid ideig tartott. Október 9-én az 1900. évi költségvetés terjesztett be, mely után az Ház elnapolta üléseit. Ez idő alatt eloszlott a másik aggodalom is, mert a Thun kormány bukása után a Reichsrath a delegáció tagjait megválasztotta. Előre látható volt azonban a kiegyezés ügyének megfeneklése a Reichsrath botrányos tanácskozásaiából. Október 30-án a pénzügyminiszter benyújtotta a 4 havi indemnitásról szóló javaslatot.

Nov. 5-től kezdve a politikai élet a kvótaküldöttségek tanácskozásai töltik ki. Ugyan e *hó 17-én* eredménytelenül váltak szét a küldöttségek és végleg megszakitották a tárgyalást, a magyar bizottság azonban osztrák részről meghívást kapott a tárgyalások folytatására s így az elejtett fonalat *nov. 21-én* ismét fölveszik és másnap létrejött az egyezés 344 százalék magyar kvótában. Hátra volt még, hogy a kvótajavaslatot a parlamentben is keresztül vigyék. A magyar pénzügyi bizottság *nov. 29-én* el is fogadta a javaslatot, hanem az osztrák többségi pártok végrehajtó bizottsága szervezkedett ellene s Ausztriában nem sikerült a pártok kibékítése. A magyar parlamentben is készült a függetlenségi párt a javaslat agyonbeszélésére. Villámként hatott ezután a politikai helyzetre a Clary miniszterium lemondása. Széll miniszterelnök azonnal levétette a napirendről a javaslatokat és a parlamentet karácsonyi vakációra küldték.

Egy evi nehéz küzdelem által tehát eljutottunk — a királyi döntésig.

A XIX. század élete.

Szilveszter-esti hangulat foglal el e századot záró éven át; hisz ez az év a századnak hosszú Szilveszter-estéje. Végig tekintünk rajta; fény- és árnyoldalain, küzdelmeiben, gyötrelmeiben, csatáin, sebein: számon kérjük mozgalmait; kérdőre vonjuk, vajjon a természet és kegyelem kincseit hosszú száz éven át az ideiglenes kultúra s az örökkévaló boldogulás biztosítására fordította-e; vajjon az örökkévalóság sarkcsillaga felé veszi-e útját?

Vegyük e czélből egyenkint figyelembe e század fiziognómiájának vonásait.

A *vallási téren* a modern gondolat, a *fölvilágosultság* a hitet elhervasztotta; a közszellem a tudomány nevében emancipálni akarta magát a hittől. A mult század forradalma hitet és Egyházat is el akart söpörni s ha az nem is sikerült, hollószárnyát a század hitére terjesztette s a szabadosság mérgét a szivekbe csepegtette; a theológiába a racionalizmust (Günther, Hermes, Baltzer), a vallási életbe a közönyt vitte be. Hideg, blazirt, üres lett; a szentségekhez való járást, a vallás alázatos gyakorlatait hitelvesztetté tette, a papságba s kivált a szerzetekbe a nyegle világiasságot csepegtette.

A vallásos élet e hervadásaival együtt járt az egyházellenes, *ellenséges érzület*. A galikanizmus, febronianizmus, jozeffoizmus nem fult meg a forradalom vérfürdőjében; beleoltotta a maga gyarló szellemtelenségét a XIX. századba; sőt az állami és nemzeti egyházak

követelése a nemzeti érzés fejlődésével lépést tartott. A világegyház krisztusi fönnsége eltörpült a nacionalizmus frázisaitól. Hozzájárult, hogy az államok hatalmi terjeszkedése egyre nyomta s nyugúzta az Egyházat. I. Napoleontól kezdve, ki papákat bántalmazott s börtönöztetett, Európa valamennyi hatalmasságán végigmenve, látjuk az állami fönnséget alá hajszolt Egyháznak vergődéseit. Az Egyház szabadságáért Svájcban háboru is folyt (Sonderbund); Spanyolországban és Portugálban a népdüh papokat és barátokat öldösött (1834); Poroszország szintén békót és börtönt alkalmazott; Ausztriában a konkordátum-viszály, Magyarországon a vegyes-házasságok ügye hozta forrongásba a kedélyeket, melynek folytatását az elkeresztelési rendeletben s az egyházpolitikai törvényhozásban siratjuk. Az Egyház iránti ellenszenvet sok helyen gyűlöletté fokozták a szabadkőmivesek (Belgium, Frantsziaország), a Carbonárik és Mazzinisták (Itália), míg végre a porosz katolikusok az államegyház ideálistáti a kulturharczban csúfá tették; elkapott egyházüldözöket Cannossába küldték s eszméiket a lombtárba dobták.

A *tudomány* páratlanul haladt s azzal az Egyházzal s a hit iránti fölületes ellenszenv; kevélylyé lett az emberi szellem; megittasodott vívmányaitól; a természet kitért titkait, új tudományok születtek méhéből (geologia, palaeontologia, ethnologia); elsöranu tudósok árszattak fényt az emberiségre (Cuvier † 1832, Humboldt † 1859, Ritter † 1859); a chemia óriási haladást tett (Berzelius † 1848, Liebig † 1873, Pasteur † 1895); Kirchoff és Bunsen föltalálta 1859-ben a spektralanalízist, mely a távoli csillagok titkaiba engedte hatolni a csillagászokat, köztük Angelo Secchit S. J. († 1878-ban). »Wissen ist Macht«, ez a jelszó s az államok nagy budgetjei tudományos czélokra, az egyre épülő muzeumok, klinikák, laboratorumok jelzik a kor irányát. A technika föllendülése is hozzájárulhatott az emberi szellem elkevélyítéséhez; tényleg a tudomány trónja a hitetlenség kathedrája lett. Most látta elérkezettnek az időt, hogy függetlenítse magát, nem annyira a filozófok segélyével (Comte, Spencer, Hartmann, Nietzsche), mint inkább a pozitív tudományok alapján, melyekkel az eget mérte, a föld rétegeit fölmutatta, az életet chemice s a földést Darwin szerint magyarázta. A mint sikerült neki régi világokat az őslénytan (palaeontologia) által föltámasztani; a mint sikerült a régi kultúrákat (Champollion † 1832. az egiptomi képirás, Grotefend † 1853. az ékírások kulcsának kitalálója) fölbresztetni; ugy gondolta az emberi életet is tudomány által kielégíteni. A keresztény vallást megint csak egy új tudomány, az összehasonlító vallástudomány által, mely nem is vallás-, hanem mese-tudomány lefokozta; a buddhizmust Európába áttöltette s valamint a középkor »Krisztus követését«, ugy XIX. század »Buddha követését« irta meg. — A tudományos önteltség s a hit szellemének gyűlölete rávitte következetesen a társadalmat az iskolák elközösítésére; nem többé az Egyház, hanem a tudomány állt a nemzetek haladásának élére. Az egyetemek a hitetlenségnek a fészkei lettek s az élet jól érezte magát a materializmusban, melyet költészet, festészet, sajtó és színház ápol s mely Sudermann, Ibsen, Gerhart Hauptmann naturalizmusában üli diadalait.

A *társadalmi élet* nagy haladást mutat a tudományos vívmányok fölhasználása révén. A pósta nagyszerű intézménye e században fejtett ki (1874-ben kötötték meg a berni világpostaegeyzséget); a gőz e században áll be az emberi haladás hámjába; a gőzhajó e században szelte először a tenger hullámait (Fulton 1800.); a vasúti vonatok e században verték föl először a mezők csöndjét (Stephenson 1814.); az óceán mélységeiben most cikázott először a kábeleken az emberi gondolatot vivő villamos áram s csodálatos ellentétet tüntet fel a század hithideg irányával az, hogy az első kábeli távirat, mely Amerikából Angliába indult, ez volt: gloria in altissimis Deo; dicsőség a mélységben Istennek. A gőzgép volt az az emeltyű, mely e században teljesen kiemelte az ipar és kereskedelem, forgalom világát. S a gőz már is leszorult; a századvég egy más nagy erőnek, a villamosságnak bölcsőjét ringatja. Mindent a

* Szentés A., A keresztény hit alapforrásai 25. l.

villamal tétetnek meg; az vízi gondolatainkat, az hajtja gépeinket, vasutaink vonatait, az világit; a földet behálózó táviró-sodronyok s az óceán mélységeiben nyugvó kábelek képezik a világrészek gondolatközlésének idegeit; villám vízi még szavunk s hangunk sajátos színezetét Budapestről Berlinbe, irásztalunk mellett ülve itthon beszélgethetünk Párisban, Brüsszelben időző ismerőseinkkel; s nemsokára villám által látunk a távolba. Lakásaink, élvezeteink, az ipartermékek, az életszükségletek kielégítése olyanok, a milyenek régen királyoknak s csezároknak sem jutottak részül.

S még sem boldog az ember? Nem, mert a vívmányokat az *önzés a féltelen szabadság révén* maga számára lefoglalta; a szabad versenyben, az iparszabadságban, a gyári termelésben a gyöngét lenyűgözte, a szegényebbet tönkretette; széttörte a társadalom régi szervezetét, megsemmisítette a középosztályt; a tőke s a gép néhány ember kezében a többi rab-szolgává tette. Egy hatalmasság ur most a földön: a pénz; személytelen, szívtelen hatalom, mely szipolyoz és nyuz, elszedi mások munkájának gyümölcsét: proletáriátust állít a világba, mely most már az egyenlőség nevében a társadalmi, a gazdasági egyenlőséget követi (szociá-lizmus).

Az elkeseredés nem éri be az elvek hangoztatásával s a fejlődés lassu tempójával s *anarchizmusban* fejezi ki gyűlöletét a népeket nyomorgató társadalommal szemben; tört ragad s halálra keresi a tekintély hordozóit. E században körülbelül tizenhárom államfőt gyilkoltak meg; legrémítőbbek II. Sándor császár 1881, Carnot 1894, Canovas 1897, Erzsébet királynő 1898, esetei. Csalásról, farizeizmusról, hazugságról vádolják a tekintélyt; rossznak mondják, mint a mely önző célokra használja fel a népeket; létalapja nincs, mert ha nincs Isten, nincs ur a földön. Ni Dieu, ni maître.

S valóban rengeteg sok seb, fekély, barbárság, zsarnokság, féltékenység, jogtiprás bélyegi az emberi társadalmat, melyekre az elégedetlenek rámutathatnak. Az élet finomsága el nem takarja az erkölestelenséget s a szenvedélyek az egyes emberektől épügy, mint a nemzetektől a régi barbarkorszakok hekatombát szedik. Most is sok kegyetlenség van a társadalomban, az államok meg épen e század vérengző hadjárataiban minden haladásnak s erkölcsfinomodásnak gonyjára milliókat döntenek sirba és nyomorba. E század *véres háborúi*: a napoleoni, a krími, az orosz-török, porosz-osztrák, német-francia, spanyol-amerikai háborúk iszonytalannal töltik el a lelkeket s Európát saját barbárságának öntudatára ébresztik. Mily szegényfoltok ezek a vérfoltok! A technika egyre tökélesbíti, azaz pusztítóbbá teszi a fegyvereket, úgy, hogy a genfi konvenczió s a haagai kongresszus már óvintézkedéseket láttak szükségesnek . . . az emberirtás ellen!

Valamint pedig »haladás« az általános jelző: úgy a »nemzet-államok« *kiépítése* a népeknek részletes célja. Nemzeti egység, önállóság és függetlenség képezi vágyaiknak egyik közvetlen célját. A nemzetek egymás után kelnek föl s szétörik a régi összetartozás formáit. A század egyik legnagyobb eseménye az *uj, német császárság proklamálása* Versaillesban, 1871. január 18-án. Ausztria ki volt zárva a német szövetségből s ébredező nemzetségeinek játéklabdájává lön. — Olaszországban a forradalom a Savoyai-házat az egységes Itália királyi trónjára emelte s a pápát is birtokátó megfosztotta. Az Alsó-Dunánál szerbek, románok, bolgárok, görögök küzdöttek szabadságukért; nagy gyarmatok váltak el az anyaországoiktól; Brazília Portugáltól (1822). Mexiko s legujabban Cuba s a Filippinák Spanyolországtól, Belgium Hollandtól (1836), Hannover Angliától (1837); két más vértanu nép is megmozdult: Lengyelország a szerencsétlen 1830—1831. lázadásban, hogy végleg leveressék s az ired a szellem fegyvereivel küzdötték ki győzelmesen O'Connell alatt a katolikusok emancipációját. A szabadság vágya forradalmakban járta be a világot s kivált az 1848-iki év jelzi a nemzeti szbadság törekvéseinek tetőpontját.

A XIX. század élete tehát viharos, haladása rohamos; s iránya milyen? a szabadság számtalan tévelybe sodorja, melyektől elsötétül az igazság, melyektől fáj az emberiség feje s mi-

helyt a valóságba átültetettnek, fáj a szive s görcsösen rángatózik a társadalom nagy teste. De minél sötétebb a tévely éje: annál ragyogóbban emelkedik ki »az igazság oszlopa« s kigyújtja szövétnekeit. Az »igazság oszlopa« az Egyház s a század tévelyével szemben legimpozánsabb megnyilatkozása a *syllabus* s a *vatikáni zsinat* (1870). Ez volt a kereszténység legerősebb állásfoglalása a korszellem ellen, mely gunynyal s gyűlölettel felelt, de az Egyház a világ mérgén nemcsak hogy nem ment tönkre, sőt győzelmesebben érvényesül. Bevált sziklának, melyen vértanui (IX. Pius), magasröptü (XIII. Leo) pápák állanak s a pokol kapui nem győzhetnek. A *kath. tudomány* mérközik a hitetlenséggel, mely szégyenkezni kezd fölületességeért. A *keresztény művészet* újra föleveníti a régi hagyományokat s alkalmas keretet teremt a keresztény igazságoknak s az Istentiszteletnek. A *vallásos élet* bensőségessé válik; az Oltárszentségben keresi az Ur Jézus szívét, melyen meggyújtja az áldozatot s hűség szeretőnek tüzet. Az Istenszereteten megtanulja az *embérszeretetet* is és számtalan intézményt teremt a szenvedő emberiség segítségére; a testvériség forradalmi frázisára, mely nyaktólóval dolgozott az odaadás s önfeláldozás tetteivel felel, úgy, hogy mindenki láthatja, merre van az igazi testvériség. A *társadalmi kérdés* tudományos megoldásán. (Ketteler, Hitzler, Jäger, Pesch H. S. J.) sikerrel dolgozik, mialatt a gyakorlati téren társulataiban, vallásos egyleteiben, szellemi mozgalmában szervezi a szerteszejjel húzó elemeket. Mily egységet tüntet föl ez a 250 millió lelket felölelő Egyház; mily járatokat rendez Rómába, Lourdesba; mily meleg áramok indulnak ki vallásos (eucharisztikus) s társadalmi kongresszusaiból, akár csak a Golfáramok az óceánban!

Valóban ez az Egyház a XIX. században is az Isten szerve s ha jár az Ur a földön s leng fölöttünk szelleme az Egyház utjai valóban az Isten nyomai közöttünk.* E nyomokon jár az Ur közöttünk; azért virágzik az Egyházban sziv és lélek; azért árad szét belőle a kegyelem il-lata, mely *kiváló férfiakat vezetett vissza* az Egyház keblébe, Stolberg gróftól kezdve. A kereszténységnek nagyszavu ellenségei el is hallgatnak már lassankint. A próféták, kik az Egyház vesztéről, végnapjairól, a kereszténység bomlásáról, a természetfölöttinek visszavonulásáról jövendöltek, elcsitulnak; Strausz Dávid, Renan meghaltak s sirjuk fölött cseng ezüstszavu harang; nem a lélekharang, melyet ők csenditettek az Egyháznak, hanem a föltámadás, az örök élet harangja, mely az Egyház dómjairól cseng és zug s Te Deumra hívja a század végén a kereszténységet, a század harczaiban, saját véreben megizmosodott s erejének öntudatára ébredt Egyházat, hogy imádkozzék s adjon hálát s aztán tele szívan keblét az Isten erejével, kiinduljon egy új század meghódítására, nem, boldogítására, homlokára tűzvény a krisztusi szót:

»Non praevalent«.

* Björson szép regénye: »Az Isten nyomaln«.

A Városligetről.

A nagyvárad Városliget most sem paradicsom, de aki vissza emlékezik, hogy ezelőtt 15 évvel mi volt ez a hely, csak elismeréssel emlékezhetik meg *Rátkay József* működéséről. Embermagasságnyi sürti bozót, a csavargók és mindenféle existenciák buvó helyeül szolgált s az erkölestelenség tanyája volt.

Csak a nagy tóból hány ezer és ezer köbméter föld és kavics lett kiemelve; azonkívül a rendezés is sok pénzbe s még több fáradságba került.

A város bizony csekély anyagi áldozattal járult a Városliget rendezéséhez.

Most, 15 év után, *Rátkay József*, a liget létesítője beszámol az elmúlt másfél évtizedről a következőkben:

A Városliget 15 éve.

Az a kicsi kezdet; az a sok hercezhurczán átment törekvés; de még inkább Nagyvárad igen sok családjának, polgárának az én hátráltatott munkámat csendben, de mindig

biztosan kísérő jósága vegye szívesen tőlem tizenöt év rövid számadását.

I. Bevétel

1885-től 1900-ig következő czimeken:

1. Adományok	6180.60
2. Kölesönök	5624.58
3. Belépti-jegyek	1302.95
4. Állandó korcsolya-jegy	3261.50
5. Állandó csolnak-jegy	131.35
6. Gyermekek napos-jegy	1856.55
7. Felnöttek	3178.37
8. 10 kros csolnak-jegy	2101.85
9. 20 kros	1065.50
10. Korcsolyabérlet	19.30
11. Vegyes bevételek	736.92
Összesen:	25.465.47

A vegyes bevételt adta használatra kiadott csolnak; eladott jég, eladott fű és az ásatás vonalába eső eladott fa, kugli jövedelem. Álarczos bál jövedelme stb. A bevétel minden tétele nevek, napok, évek s a jelzett felosztás szerint külön is csoportosítva áttekinthetők. Nyilvános nyugtázás azért nem történt, mert az adományozók ezt nem engedték meg. Más bevételre nyugtául szolgált a nyert élvezet.

II. Kiadás

1885-től 1900-ig következő czimeken:

1. Ásatás	6256.65
2. Beszerzés	1166.05
3. Csolnak	2099.83
4. Vegyes kiadás	1254.22
5. Fűtés	319.15
6. Világítás	208.70
7. Zene	347.96
8. Építkezés	1455.59
9. Liget simítások stb.	2952.10
10. Fuvar, kocsi	387.60
11. Jégpálya	4237.13
12. Törlesztés	4285.26
13. Pályaőr	2706.80
Összes kiadás	27677.07
Összes bevétel	25465.47
Hiány	2211.60

Ezzel a Városliget nékem tartozik. Én ezenkívül tartozom a Biharm. keresk. Banknak 200 forinttal; a tanítói segélyegyletnek 70 forinttal. Várom mig ezt kikeresi a liget. Ha Isten segít kikeresi öt év alatt, sőt fejlődik is!

Hát nem örömmel kívánhatok én a Városliget 15 éves barátainak: *Boldog új évet!* Azután — haladjunk tovább!

Rátkay József.

Tassy Pál ünneplése.

Nagyvárad, decz. 30.

A kollegák ünneplik kollegájuk előléptetését egy oly fontos állásba, a milyen a nagyvárad kir. főügyészség. Azért írjuk, hogy a kollegák kollegájuknak, mert ámbár a Csarnok disztermében összegyűltek nagy része az ünnepekt alantasai voltak, de a kikkel az új főügyész mint törvényszéki elnök együtt dolgozott vaszorgalommal attól kezdve, hogy átvette a restanciákról híres törvényszéket egészen addig, mig a jelen fontosabb hivatás el nem szólította elnöki állásából. Előbb azonban n rendbe hozta a törvényszéket, hogy az új bünvádi rend ké-szen találja. A jó katonát a harc terén ismerik meg a katonák, Tassyt a munka közben ismerték meg munkatársai, a nagyvárad kir. bírói kar és ezért rendezte az előléptetés alkalmából neki azt a lelkes óvációt, a mi a Csarnok disztermében végbe ment.

A bankett lefolyásáról tudósításunkat a következőkben adjuk.

A Csarnok diszterme zsufolásig megtelt a megjelent ünneplőkkel úgy a város mint a vidék intelligenciája közül.

A lat. sz. káptalan tagjai közül megjelentek *Széchenyi Jenő* és *Fetser* Antal kanonokok, a kir. táb. elnöke *Ritók* Zsigmond, *Medvigy* Mihály tanácselnök, *Papp* Miklós pénzügygaz-

gató, a kir. tábla, a kir. törvényszék birói kara, az ügyvédi kar több tagja, vidéki járásbirói kar stb. Jelen voltak névszerint a következők:

Tassy Pál, Ritoók Zsigmond, Széchenyi Jenő, Fetsér Antal, Medvigy Mihály, Nagy Ferencz, dr. Imrik Péter, Jelentsik István, Harmathy Károly, Balogh Samu, Urbán Adolf, Molnár Géza, Bary József, Bodor Géza, Papp Miklós, dr. Nagy Ernő, Hlatky Endre, dr. Várady Zsigmond, Kenéz Sándor, dr. Kripka Henrik, dr. Hoványi Gyula, dr. Dorgó Gábor, dr. Róz Jakab, dr. Márkus László, Dus László, dr. Perczel Adolf, dr. Fássy Lajos, Mezey Mihály, Bige Gyula, dr. Stokker József, Koltthay Győző, dr. Perjessy Mihály, Kepes Miklós, dr. Mikó Gyula, Baróthy Pál, Böhm Jenő, Kerekes Elek, Staroholszky Odön, Dessewffy Emil, Moldován Pál, Fejér Elek, Vass István, Tóth Imre, dr. Ritoók Géza, dr. Lázár Aurél, Gáthy Bálint, dr. Friedländer Samu, Karakas Albert, Jankovics Tihamér, dr. Simay Gyula, Feszl Géza, dr. Papp Dezső, Moldoványi Gyula, Bondray László, dr. Buna János, Gyenge Béla, Velyászkó Gyula, Biszterszky Elemér, ifj. Kenéz Sándor, dr. Kiss Béla, Tátray Kálmán, Kiss Elek, Kurovsky Ferencz, Tátray Lajos, Hraball Ottó, Biró Imre, Baranyi Zsigmond, dr. Dési Géza, dr. Kurländer Ede, Hermann Aladár, dr. Kiss Döme, Schiller Kálmán, Bige György, dr. Fodor Gyula, dr. Rózenthal Mór, dr. Benédek Vilmos, Weisz Gábor, dr. Molnár Jenő, dr. Grósz Menyhért, Besseney József, Buzsák József, Lázár Márton, Pop Aurél, Ember Géza, Kovács Béla, dr. Gerő Sándor, Kápolnay Ferencz, Rádl Odön, dr. Wallner Odön, Huzella Gyula, Molnár Lajos, Frankó Endre, dr. Hoványi Géza, Amánt Béla, Korbély Ferencz, Ficzek Lajos, dr. Fisch Aron, dr. Grósz Albert, Zigre Miklós, Pallay Lajos, dr. Gyöngyössy István, dr. Thury Kálmán, dr. Fráter Imre, Ardelean Jusztin, dr. Cziffra Kálmán, Pekanovits Imre, dr. Waldmann Béla, Miskolczi Barna, Nyiry György, Tatár Zoltán, Cseresnyés Albert, dr. Weiszberger Lipót, Thury Endre, Ebert Lajos, Soayer Béla, Fischer Sándor, Darabanth Sándor, Bodi Bertalan, Kondor László, Thury Károly, Nagy József, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Millye Gyula, Mihályházy Kálmán, Biszterszky István, dr. Adorján Armin, Szokoly Tamás, Korn Lajos, Jezerniczky Dénes, dr. Wawrek Kálmán, Kovács Mihály, dr. Poynár Andor, Száva Antal, Mihelji Adolf, dr. Vágassy Imre, Nagy Dezső.

Tassy Pál dr. 8 órakor jelent meg a teremben s megérkezését viharos éljenzés jelezte. A Csarnok nagy terme egészen be volt hálózva izléssel terített patkó alaku asztalokkal. A főhelyet az ünnepelt dr. Tassy Pál foglalta el; jobbán ültek Ritoók Zsigmond és Fapp Miklós. Balján Széchenyi Jenő kanonok és Urbán Adolf. Az ünnepelttel szemben foglaltak helyet Fetsér Antal kanonok, Medvigy Mihály és Hlatky Endre.

A menue a következő volt:

Bouillon tojással
Fogas à la Tartare
Őz-sült hachéval
Pulyka- és kappan-sült
Saláta Compote
Parfait
Giardinetto
Benedictiner
Chartreuse

Magyarádi fehér és ménesi vörös bor.

A pecsenye után elsőnek Jelentsik István állott föl, hogy a kir. tábla birói kara részéről üdvözlje az ünnepeltet.

Szívünkben örvendünk — ugymond — hogy a kir. törvényszék szeretett elnöke előlépett, de másképp fájdalommal tölt el az a tudat, hogy körülünkből távozik. Elősorolja érdemeit. Ő gazdag tapasztalatokkal rendelkezik az igazságszolgáltatás erén és méltányolni tudja a munkát, melyet a birói kar kifejt az igazságszolgáltatás érdekében.

Kurovsky Ferencz törvényszéki bíró hatáson beszédben Ritoók Zsigmondot élteti.

Tassy Pál köszönete.

Dr. Tassy Pál: A jelenlevők közt örömmel látom, hogy képviselve vannak itt előkelő egyházi férfiak által a kath. egyház, a táblabirói kar, a törvényszéki és járásbirói kar, az ügyvédi kar és a társadalom minden rétege. És ezt látva, be kell vallanom, hogy az én szavam itt gyenge lesz arra, hogy azokat az érzelmeket

tolmácsoljem, a miket én érzek ez alkalommal. Aki — t. uraim — valamely közügy élére áll, annak egy eszményképének kell, egy ideáljának kell lenni, mely szerint azt a közügyet vezetni szándékozik, melynek élére állt. De ez alkalommal számolnia kell azon eszközökkel is, melyek rendelkezésére állanak eszményképének megvalósítására. Én a mikor 2 éve a nagyváradi kir. törvényszék élére állottam, láttam eszményképem mellett az eszközöket is és ezzel az eszközzel — dicsekedhetem vele uraim — meg tudtam valósítani tervemet, a mi nem volt más, mint az igazságszolgáltatás gyorsá tétele. Ennek éltem a két év alatt, sőt még ennél is többet tettem, mert tevékenységembe belevittem hazafiúi szeretetemet is. (Éljenzés).

Ezen ünnepélyes alkalommal kijelentem, hogy a törvényszéki birói kar és járásbirák és az egész személyzet ezt az eszmét átvették, kitartással, becsülettel munkával és ügybuzgalommal igyekeztek megvalósítani.

— Éljen! Éljen!

A magyar birói kar tevékenységének egy különös nemes jellege van, mely áthatotta a nagyváradi is s ez az, hogy nem a fizetésért dolgozik, hanem hazafiságból és igazságszeretből dolgozik.

(Taps! Szünni nem akaró éljenzés!)

Ugyanazért kedves kötelességet teljesítek ez alkalommal, a midőn kedves birótársaimra, a segéd és kezelő személyzetre, valamint az ügyvédi kar tagjaira emelem poharamat. Adja az ég, hogy mindnyájuk reményei és jogos kívánságai és érdekei családjuk boldogságára teljesüljenek. Szívemből kívánom.

Hosszas éljenzés, taps követte a kir. főügyész szellemes és nagy verével elmondott tószját.

Barez György aradi kir. ügyész örvend, hogy Tassyt nyerte főnökének és dr. Tassy Pált élteti.

Hlatky Endre szerint évtizedek óta várakozott a magyar jogászvilág erre a napra, az új bünvádi perrendtartásra. A magyar szabadság jogok, melyek eddig a magyar birói karra voltak hagyva, most már szabályozva vannak. Meg van győződve, hogy Tassy kinevezése javára fog szolgálni a magyar igazságszolgáltatásnak s ez új intézménynek. Tassy Pált élteti.

Ritoók Zsigmond: Olyanformán vagyunk az igazságszolgáltatással, mint a levegővel, körül fon bennünket és alig érezzük és ha romlott vagy hiányzik érezzük. Nem tartja rossznak az igazságszolgáltatást. Az általa megfigyelt dolgoknak szereti a jó oldalát tekinteni. Nem tökéletes ugyan ez az igazságszolgáltatás, mert emberi mű. Néhány vonást tesz ennek jellemzésére. Önérzettel mondja, hogy a magyar igazságszolgáltatástól távol van az önzés, haszonlesés hatalmi befolyás, mely a legműveltebb nemzeteknél is mai nap megzavarja az igazságszolgáltatást. Athén büszke volt arra, hogy a lant ellenáll a vasnak. Legyen büszke a magyar birói kar arra, hogy a jog ellen áll az aránynak, a gyűlölködésnek, az elfogultságoknak. (Éljenzés. Taps.)

Tanulók vagyunk és még sokat kell tanulnunk e téren, de nem hivatkozhatik e a magyar birói kar arra, hogy az évtizedekig tartó jogi forradalomban kiváló munkát vitt véghez. Nem értük el az ideált, sőt még jóval alul vagyunk ezen, hogy az igazságszolgáltatás gyors, olcsó és jó legyen. De a fejlődésben a kötelesség oly felfogására mutathatunk, mely az ideálhoz vezet. Nagy különbség van a kötelesség felfogásai közt de a birói kar a kötelesség felfogásának oly nemes mértékére emelkedett, mely a katona önfeláldozásához hasonlítható. Tassyt és a birói kart élteti.

Mihelji Adolf dr. élteti Jelentsik Istvánt. Kerekes Elek élesdi ügyvéd élteti Tassy Pált, Az előkelő színezetű lakoma 11 óra felé ért véget. A zenét Hamza Gyuszi elsőrendű zenekara szolgáltatta.

Előfizetési felhívás.

Néhány nap múlva második lustrumát, VI. évfolyamát kezdi meg a »Tiszántul«.

Öt esztendő küzdelmes munkájára s e kitartó munkában nem egy sikerre tekinthet már vissza lapunk.

E hosszú idő alatt nem hajhásztunk zajos politikai sikereket, hanem szorgalmasan igyekeztünk erősíteni a keresztény szellemű és hazafias irányu közvéleményt, ápolni a szemlátomást erősödő hitéletet, védeni a magyar föld és magyar ipar érdekeit, terjeszteni az agrár-eszméket, erősíteni és szervezni az egészséges társadalmi és egyleti mozgalmakat. Önzetlenül állottunk mindenkor az igazi közérdek szolgálatában, ez vezetett bennünket akkor is, mikor szavunkat visszaélések ellen kellett felemelnünk.

Törekedtünk arra, hogy gyorsan és hűségesen referáljunk mindenről, bárhol történjék is, mi olvasóinkat érdekelheti, de óvakodtunk attól, hogy magán- vagy családi ügyeket hurczoljunk olvasóink elé.

Gondunk volt a kiváló művészeti és irodalmi események ismertetésére s a jó irányu szépirodalom ápolására.

A közönség megszerette s felkarolta lapunkat. Hálásak vagyunk érte, de hogy az új évben kettőzött buzgalommal s hatványozott eredménynyel működhessünk régi programunk megvalósításán, bizalommal kérjük a t. közönség hatóságos pártfogását.

Lapunk egyike az ország legolcsóbb napilapjainak.

Előfizetési áraink u. i. a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyedévre 2 forint.	Negyedévre 3 frt 50.
Vidékre postán küldve:	
Egy évre 12 forint.	Negyedévre 3 forint.

A »TISZÁNTUL« szerkesztősége és kiadóhivatala.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.
Jan. 2. Versenytergályas a színház világításának ügyében a városháza nagytermében d. e. 10 órakor.
Jan. 3. A nőegylet tea-estélye.
Jan. 7. 48-as Népkör táncestélye.
Jan. 18. Jogász-bál.
Febr. 27. A jogakadémiai polgárok táncestélye.

UJDONSAGOK.

Boldog új évet!

Az 1899-ik év napjai leperegtek. Hosszu, kinos napok voltak ezek. Ha megbotlunk egy kőben, csupa szokásból visszatekintünk, hogy mibe botlottunk meg. Ugy tekintünk vissza az elmúlt évre és amit látunk, nem szolgál örömeinkre. Egyes családok, egyének talán nem osztják velünk ezt a nézetet, de osztja a nagy társadalom, melynek nagy küzdelmeket kellett ez évben folytatni a nyomor ellen, osztja a közélet, melynek válságai, bonyodalmai az egész éven át felszinen voltak.

Boldog új évet!

Szükségünk van rá, hogy jó kívánatokkal bátorítsuk egymást. Hátha ellankadó erőnk ezzel új erőre kap s borus sejtelmünk, mely életünk egy-egy epochájánál lelünk oly nyomasztólag szállja meg, — töle szertefoszlik.

Ezt kívánjuk mi olvasóinknak!

* **Személyi hír.** Dr. Székely István egyetemi tanár Nagyváradra érkezett s itt tölti Szilveszter és az újév napját.

* **Ó-év és új-év a templomokban.** Az ó-év utolsó napja alkalmából a róm. kath. templomokban az isteni tiszteletek az általunk közölt püspöki körlevélben körülírt módon mennek végbe. A rendes vasárnapi szent miséken kívül a székesegyházban délután 5 órakor lesz megtartva az ó-évi istentisztelet, azonban a szokásos ó-estendei szent beszéd helyett felolvassa a szószékből *Fetser* Antal kanonok a bibornok-püspök ur Ő Eminenciájának az új század-forduló alkalmából kibocsátott körlevelét. Éjjel 12 órakor a templomban éjfél szent misék lesznek, mint karácsony éjszakáján. — Új-év napján délelőtt 9 órakor a székesegyházban dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok ünnepélyes szent misét mond s *Radnay* Farkas kanonok szent beszédet tart. — A többi templomokban a szokásos időben tartatnak meg az istentiszteletek.

* **Dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök gyásza.** Ma temetik Bécsben özv. *Schmidtné* szül. *Schlauch* Erzsébet urnőt, bibornok-püspökünk édes testvérnénjét. Ennélfogva az újév alkalmából Ő eminentiájánál a szokásos személyes üdvözlések s tisztelgések az idén *elmaradnak*.

* **Új választás Jászón.** A premontreiek gyűlése Jászóvárott december 17-én tudvalevőleg elfogadta *Natafalussy* Kornél lemondását s ezután *Ivánkovits* János megyés püspök Budapestre jött, a hol *Wlassics* miniszterrel értekezett az új választás dolgában. A tanácskozás eredménye az lett, hogy mivel a prépost betegeskedése folytán égető szükség, hogy az új koadjutort minél előbb megválasszák az új kijelölt választás határidejét *1900 január 15-re tűzték ki*. Az új kijelölt választásnál királyi biztos ismét *Ivánkovits* János rosnói megyéspüspök lesz.

* **Elismerés a nagyváradi iparnak.** Sokszor hallottunk már gáncsot, megjegyzést a nagyváradi iparra, mihelyt valami izlésebb munkálatról volt szó. Újévkor megkezdte működését a nagyváradi kir. főügyészség s a hivatal teljes bereendezését Nagyvárad városa vállalta magára. És a város, igen helyesen, nem fordult idegen iparosokhoz, hanem az egész berendezést nagyváradi iparosok ké-

szítették. Tegnap vette át a butorokat a város nevében *Komlóssy* József tanácsos s átadta dr. *Perjéssy* Mihály kir. ügyésznek. A berendezést a *Kunz* czég szállította s mind nagyváradi iparosokkal készítette. Az átvételnél teljes elismeréssel nyilatkoztak a legnagyobb elégtétellel és izléssel készített butorokról s azok bármely híres fővárosi vagy bécsi butorgyárnak becsületére válnának.

* **A vízvezeték átvétele.** Őt éve működik a nagyváradi vízmű s minden tulás nélkül el lehet mondani, hogy szerencsés vele Nagyvárad. Az országban alig találjuk a mi vízművünknek párját. Hogy ennek minő jótékony befolyása van a város közegészségügyére, azt örvendetesen konstatálhatjuk Nagyvárad város egészségügyi viszonyainak javulásából. A vízvezeték az eddigi öt évben a készítő budapesti szivattyú és gépgyár részvénytársaság kezelte. Holnapról kezdve azonban a város veszi át házikézelésbe a vízvezeték. A vízmű végleges átadása napok óta tart, a vízvezetési bizottság tagjaiból, továbbá *Farkas* Kálmán kir. főmérnök, műszaki tanácsos és a vállalat képviselőjéből álló bizottság által. Aprólékosan menőleg megvizsgálták az egész vízművet. A magas vízterőt jónak találták, csupán némi javítás eszközése szükséges; a gépház, a kutak, a vízszintes galleria megfelelő; a gépek jól működnek, csupán a zajos működés elhárítására kívánnak némi intézkedést. A nyilvános kutak egyik-másikánál találtak hiányokat s ezeket most nem veszik át, hanem a javításokra február 1-ig határidőt adtak a vállalatnak. A bizottság az egész vízmű végleges átvételét javasolja, a leltári tárgyak és szerszámokkal együtt. A bizottság még különben újból összegyűl tanácskozásra.

* **A r. kath. iskolák létszáma.** Nagyvárad városa évenként tetemes összeget költ az iskolákra, pedig a különböző felekezetek, a reformátust kivéve, saját erejükből tartanak fenn iskolát, nagy áldozatokkal. Különösen a r. kath. egyház által fenntartott iskolák könnyitenek nagyon a közoktatás ellátásában a városnak, mert ezekre megy azok száma, akik a r. kath. egyház által fenntartott iskolákba járnak Nagyváradon. A fitanító képezde három osztályába 28, az Orsolyák vezetése alatt levő tanítónő képezde első és második osztályában 115, a nagyváradi Irgalmas nénék vezetése alatt levő Óvónőképezde első osztályában 40, a váradolvaszi fi-elemi iskolában 333, a nagyváradi-ujvárosiban 215, a v.-velenceiben 132, a Nogáll intézetében 30, vagyis összesen 714. Az Orsolyák vezetése alatt levő polgári, felső és elemi leány iskolában 489, az Irgalmas nénék nagyváradi újvárosi iskoláiban 365, a Nogáll intézetében 325, V.-velenczén 218. összesen 1397. A nagyváradi óvodában 140, a váradolvasziban 121, a várad-velenceiben 94, összesen 355.

* **A bibornok adománya.** Dr. *Schauchl* Lőrincz bibornok-püspök havi kegyadománya, 300 forint, hétfőn, január 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben.

* **A szódavíz-adó ügye.** A szikviz-adó ügyében leiratot intézett a miniszter a városhoz *Schwarz* Antal biz. tag beadványa folytán. *Schwarz* azt állította ugyanis a miniszter által a városhoz visszaküldött kérvényében, hogy az ügyben két ellentmondó miniszteri határozat hozatott s ennek tisztázása szükséges. A miniszter most felkéri egy régi, mint az új szerződést, amelyet a város a vállalkozókkal kötött.

* **Tőke-kamat adóbevallása.** Az 1900. évi január hó 15-éig a tőkekamat- és járadékadó alá eső jövedelmeket, az azokat élvező egyén vagy erkölcsi személy bevallani köteles. Tőkekamat és járadékadó tárgyát képezi mindazon vagyon, mely a föld-, ház- és keresetadó, valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója által közvetve vagy közvetlenül nem érintetik. A tőkekamat- és járadékadó az adóévet megelőző évben élvezett kamat és járadékjövdelem után lévén kivetendő, az 1900. évi adóztatás alá az 1899. évben élvezett kamat (járadék) jövdelem vallandó be, s a vallomás Olasz városrésze nézve a városi

adóhivatal 10-ik, Ujváros és Külváros városrésze nézve a városi adóhivatal 12-ik, Vár-alja-, Velence-, Csillagváros és Hegyre nézve a városi adóhivatal 16-ik számú szobájában a fentírt időig adandó be. A tőkekamat- és járadékadó az adóköteles fél állandó tartózkodási helyén vettetik ki. A tőkekamat és járadékadó alá tartozó jövdelem eltitkolásának vagy változlan bemonadásának bírsága 1—8 annyi, mint az az adóösszeg, melylyel a kincstár megkárosított. Kárösszegnek vétetik az az összeg, melyet a közadók kivetésére a törvény szerint illetékes közegek (hatóságok) jogérvényesen megállapítottak. Ha ez az összeg nem tudatik, a bírság 1—500 frt. Kelt Nagyváradon, 1899. évi december hó 27-én. Városi adóhivatal.

* **A czirkuszban ma, vasárnap este nagy fényes előadás tartatik, többek között érdekes lesz a *ballerinák* közreműködésével megtartandó nagy dílarczos bál bohózatos némajáték.**

* **Halálozás.** Nagyvárad egyik régi öreg polgára: *Wöber* János szállodatulajdonos tegnap, decz. 30-án délután meghalt. Az elhunyt köztiszteletben állott polgár hosszú évtizedekkel ezelőtt jött Nagyváradra s szorgalmával mint vasuti vendéglős tetemes vagyont szerzett s később az állomás mellett saját szállodát épített. Régióta tagja volt Nagyvárad város törvényhatóságának. Rheumatikus baja évtizedek óta sok szenvedést okozott, de azért jó kedélye mindaddig nem hagyta el, míg súlyosabb betegség ágyba döntötte, Temetése holnap, új-év első napján délelőtt 11 órakor lesz.

* **Összes raktáron levő czikkek** u. m.: Kalapok, cylinderek, sapkák, férfi, női és gyermek *carlsbadi* czipők, galosnik, posztó czipők, halina csizmák, keztyük, harisnyák, fehérneműek, nyakkendők, valódi Benger-féle Jäger alsók, kötött és szövött árúk stb. **tényleg leszállított árban csakis Fábry Testvéreknél, Nagyvárad** fő-utca és zöldfa-utca elején.

Telefon szám 76.

Halál mulatozás közben.

— Törvényszéki végtárgyalás. —

Tegnap ismét egy megölt ember esete foglalkoztatta a törvényszék büntető osztályát. — Mint annyi sok más, ez is egy korcsmai mulatozásnak a szomorú befejezése volt, az egyik ember mámoros fővel leszurta a társát s a gyilkos csak akkor tudta meg, hogy mit tett mikor a mámorból felébredt.

Az áldozatot azután felboncolták s eltemették, a tettest pedig elfogták a csendőrök s azóta az vizsgálati fogságban van s nem is igen szabadul ki a börtönből egyhamar.

Ez év szeptember havának első napján történt az eset Mező-Telegden.

A korcsmában együtt mulatott *Szimucz* János és *Nyegrucz* Tótyer. Sok pálinkát megivott a két ember, úgy hogy mind a ketten részegesek lettek s ilyen állapotban kezdtek verekedni.

A korcsmáros már akkor látta, hogy nem jó vége lesz a mulatságnak, mert *Szimucz* egyre csak azt hajtogatta:

— Ide gyere ha mersz! De ha hozzám nyulsz megöllek.

A korcsmáros ezért ki is utasította a két részeg embert a korcsmából, kik ekkor az erdész lakása elé mentek.

Ott előről kezdődött a veszekedés, előbb szóval, aztán tetteleg. A két ember összeverekedett, s mikor *Szimucz* az egyik kezét szabadon érezte, bele nyult a csizmája szárába, kihuzta onnan a kését s azzal a *Nyegrucz* mellébe szurt,

A kés a *Nyegrucz* szívébe hatolt s pár perc múlva *Nyegrucz* kiszenvedett.

A gyilkos részegen haza támolygott, lefeküdt s másnap a csendőrök ébresztésére ébredt fel, akik egyenesen a községházára vitték.

Szimucz jóformán azt sem tudta, hogy miről van szó, azt meg pláne, hogy áldozata meghalt, épen nem tudta.

Szimucz Jánosnak különben nem ez az első cselekménye, amennyiben már egy ízben ha-

sonló cselekményt követett el, amiért is annak idején három esztendő telt a fegyházban.

Ez ügyet tegnap tárgyalta a törvényszék. A vádlottat *Hegyesi Márton* védőügyvéd védte.

A vádlott a tárgyaláson azt adta elő, hogy ő neki nem volt szándéka megölni társát, hanem a cselekményt önvédelemből követte el, mert őt megtámadta Nyegrucz.

Hanem a vádlottnak ezen védekezését megczáfolta az ügy koronatanúja, *Topai Floare*, aki azt vallotta, hogy a vádlott volt a támadó.

De terhelően vallottak az orvosok is, akik azt mondták, hogy a vádlott nem lehetett önkívüli állapotban, mert a szurás ereje ezt bizonyítja.

A törvényszék csak tegnap este hozta meg az ítéletet. E szerint a törvényszék figyelembe vette sok enyhítő körülményt, főleg pedig a vádlott részszegségét s ezért csupán *öt évi fegyházzal* sújtotta a vádlott Szimucz Jánost.

Az ítélet ellen úgy a vádlott, mint a kir. ügyész felebbezett.

Felsült árverezők.

Nagyvárad, decz. 30.

Eddig azt hitte minden laikus ember, hogy az árverési történet csak szomorú lehet, a milyent novellákban olvasunk érzékenyen megírva. Oh de sok helyen kopogtat mai nap a végrehajtó és néha néha a sok szomorú árverés között akad egy-egy vidám is, a mikor az árverező legalább is — nem nevet.

Törvényszéki és ügyvédi körökben egy ilyen vidám hangulatú árverési történet képezi a beszéd tárgyát már napok óta. Ez a különös történet pedig a p.-szt.-mártoni községében játszódott le néhány nappal ezelőtt s egy fiatal ügyvédjelölt az a bizonyos fél, aki nem nevet a dologban, mert elhírtelenkedésének pár ezer frttal adja meg az árát.

Egy igen forgalmas országot mentén van a város közelében egy korcsma.

A jó vidék, mely most is az országutat méregetni kénytelen a nagyváradai heti vásárokról, úgy igazítja a dolgát, hogy este már megérkezzék a korcsmába, ott tanyát üt és csak hajnalban jön be a városba. A korcsma tehát igen jól megépült és teljesen új modoru épület, piros cserepes tetejével jól fest az országut mentén. Tulajdonosuk azonban mégis kénytelen volt fölük megválni a rátáblázott takarékpénztári kölcsönök miatt. Egyik nagyváradai takarékpénztár kérte meg ellene az árverést s a tulajdonosnak két helyrajzi sz. a. levő telke került árverés alá, az a melyiken a korcsma épület van és egy puszta, terméketlen, valóságos számárlegelő.

A helyzet tisztázásával tehát hozzá kezdetünk az árveréshez. A község háza egyik alacsony szobájában összeültek az árverés napján a bírósági végrehajtó, a takarékpénztárnak képviselői és több árverelő, összesen mintegy 35-en. A jövedelmező korcsma nagyon vonzó volt s megszerzése képezte az árverezők legfőbb törekvését s tisztában volt mindenki azzal, hogy az árát nagyon föl fogják verni.

Kikiáltják a két telke becsértékét, mire mind a 35 árverelő egymásra nézett. Nem voltak azzal tisztában, hogy *melyik telken van* a jövedelmező korcsmaépület. — A becsértéket ugyanis az adófizetés után veszik fel, de az új korcsmaépületért még nem fizettek adót, tehát csak mint telkek volt fölvéve.

Az árverelő a végrehajtótól tudakozódnak, hogy melyik h. sz. a. van a korcsma, de az nem ad felvilágosítást vagy pedig ezzel utasítja el a kérdezősködőt:

— Tetszett volna a dolognak először utána járni s úgy jönni egy árverésre!

Persze erre az eshetőségre nem gondoltak az árverelő. Erre egymástól kérdezősködtek, de nem tudtak felvilágosítást adni. A sarokban megszólalt valaki:

— Én tudom!

Mindnyájan odafordultak. Egy szürke kabátos emberke ült a sarokban a hóna alatt nagy csomó irománnyal és térképpel.

— Hát mondja meg ha tudja? — rimázkodtak neki.

— Azt már nem teszem — felelte határozottan a szürke kabátos ember, — majd ha vége lesz az árverésnek, addig nem.

Az árverelőik ígértek füt-fát e fontos titokért s hihetőleg a sápok mind a szürke kabát zsebébe vándoroltak volna, ha a szürke volna.

kabát tulajdonosa a titkot elárulni hajlandó lett — Majd akkor, majd akkor! — ismételte a kérésekre.

Most már az árverelőik úgy gondolkodtak, hogy a tulajdonos bizonyára a drágább telken épített korcsmát és kezdték felverni a magasabb becsárát. Már ezekben beszéltek folytonos sóvár pillantásokat vetve a sarokba a szürke kabátúra, melynek tulajdonosa ilyen fontos titok birtokában érthetetlen okból hallgatott, mikor egy bankügynök nagyot és merészet gondolt s egyszerre 500 frttal steigolt.

Egy ügyvédjelöltnek, a ki fiatal is meg tapasztalatlan is egy mentőgondolat villant meg agyában. Azt hitte ugyanis, hogy a merész bankügynök megtudta a titkot és most a korcsmára utazik s nemkevésbé merészen kikkolt:

— *Hétezeröttszáz forint!*

Senki többet! Ráhagyták.

Erre a szürke kabátos ember mosolyogva lépett a fiatal ügyvédjelölthöz, kivett a hóna alól egy térképet és így szólt hozzá:

— Ön vett a hétezeröttszáz forinton *3 hold számárlegelőt!*

És a térképből be is bizonyította.

A fél holdnyi telekre, melyen a korcsma van s mely csak 200 frttal kelt el, pótlajánlatot adtak be a napokban.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradai és biharmegyei kiskereskedők társulata az 1900-ik év január hó 14-én délután három órakor tartja a kereskedelmi és iparkamara helyiségében *évi rendes közgyűlést*, melyre a társulat összes t. tagjait ezennel tisztelettel meghívjuk. A közgyűlés tárgyai. 1. A választmány jelentése az eddigi működésről. 2. A mérleg, a számadások és a jövő évi költségelőirányzat megállapítása s a felmentvény megadása. 3. Az egyik alelnöki állás betöltése. 4. A megüresedett választmányi tagsági helyek betöltése. 5. A felügyelő bizottság megválasztása. 6. Tiszteletbeli tagok választása. 7. Esetleges indítványok. Nagyvárad, 1899. decz. 31. *Weintraub Mór* elnök, dr. *Adorján Ármin* titkár.

IRODALOM.

A szülő leánya. Elbeszélések. *Irtó Kontur* Béla. Budapest. Stefaneum nyomása. Ára 2 forint.

Kontur Béla neve sokkal ismeretesebb olvasóink előtt, semhogy sok ajánlásra lenne szüksége legújabb elbeszélő kötetének. Termékeny tolla sok kiváló tulajdonsággal rendelkezik. Pompás humora, leírásainak vonzó üdősége előadásának elevenesége, alakjának hűsége, mély emberismerete, sok oldalú alapos tudása, mely nem teszi azért nehézkesé elbeszéléseit, keresetlen benső vallásossága, mely nem szavakban hanem költői igazságszolgáltatásban nyilvánul és zamatot magyaros nyelvezet jellemzik ezt a kötetet is. A kötet tartalmát 10 elbeszélés képezi, melyek közül kettő (Az ezredesné leánya és A Morva-falu madonnája) lapunkban jelent meg először, karácsonyi számunkban közöltük belőle mutatványul A bibliás honvéd kzmű rajzot. Melegen ajánljuk *Kontur* e kötetét olvasóink figyelmébe.

Szükséges könyv kellő időben. Valóban ilyen könyv a *Prohászka* Ottokár dr. munkája, mely épen most jelent meg a Szent-István társulat kiadásában. Teljes címe: *Gondolatok a századvégi hódolatnak és a magyar katolicizmus 900. jubileumának ünnepére.* 8 rétt, 85 lap. *Prohászka* műve mint a czim mutatja, gondolatokkal szolgál a századvégi hódolatnak s a magyar katolicizmus kilenc százados jubileumának ünnepén. Két ünnepről van tehát benne szó: a századvégi bírátról, mely XIX. század utolsó napján, vagyis

1900 december 31-én délután tartandó háladá és a XX. század első napján, 1901 január 1-én tartandó könyörgő-istentiszteletből áll, azután a *magyar katolicizmus kilenszázados jubileumi évéről*, mely 1900. január 1-től 1900 január 1-ig tart.

Szerző megjelöli azokat a főnséges nézőpontokat, melyekről a századokat s a századot a kellő nagy távlatokban láthatjuk, felőleli azokat az eszméket, melyek megtestesülete és kinszenvedése nyomja rá az időkre a sajátos bélyeget. Apologetikus irányban halad s bőséges anyagot nyújt úgy egyházi, mint profán ünnepi beszédekhez. A jubiláris ünnepségek bizonyára nem fognak kizárólag a templomra szorítkozni, de ilyeneket az egyletekben, a társadalom kebelében is fognak tartani.

Szerző eleve figyelemmel volt azokra s az ő megszokott alaposágával, ragyogó nyelven értekezik művében a század életéről, az egyház helyzetéről, a hitről, a nemzeti és keresztény eseményekről. Nem nyújt kész beszédeket, de a szónok tömérdek szebbnél-szebb gondolatot használhat föl *Prohászka* művéből. Néhol az egyes fejezethez oda is van írva, hogy erre vagy arra az alkalomra volna való a tárgy. Igazán pompás munka ez, szinte szükséges munka — a kellő időben. Az iskolai ünnepre való beszéd nagyon is tág és határozatlan tárgya miatt s az ifjúságnak észbeli nagy rangfokozata miatt nehezen szerkeszthető.

Prohászka dr. ilyenhez is szolgáltat anyagot, de mi meg vagyunk győződve, hogy az olvasó erre a célra bármelyik fejezetét — kivéve a végleges tárgyakat — fölhasználhatja. A könyv végén szavazásra alkalmas *100* remek költeményt találunk *Kemenes* Ferencz a jelenleg élő legjelesebb magyar katolikus költőtől. A költemények címe: A XX. század hajnalán és a XX-ik század éneke.

Az egyes fejezetek a következő sorrendben következnek: *Orate fratres!* A XIX. század élete. (E fejezetet mai lapunkban mutatványul közöljük.) Ki a mi Istenünk? — Ki a mi megváltónk? — Az új régi eszmék. — Uj morál. — Keresztény szociálizmus. — Egyház és pápa. — A hit a XIX. században. — Nemzeti eszmények. — Magyar Szentek. — Magna Domina. A csinos kiállítású könyv a Szent-István-Társulat *Stephaneum* könyvnyomdájában készült. — Ara 1 korona 20 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadó hivatalában Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28- b.

Igazságszolgáltatás.

Az 1900. évi beosztás a nagyváradai kir. törvényszéknél.

Az 1900. évi beosztását a nagyváradai kir. törvényszék tanácsainak és bíráinak már megállapították.

Az új beosztás abban különbözik az eddigi beosztásoktól, hogy az új bünvádi eljárás folytán az eddig működött tanácsokon kívül vádtanácsot és esküdt bíróságot kellett szervezni. Az új beosztás a következő:

I. Polgári váltó és keresk. tanács.

Elnök: A kir. törvényszék elnöke.

Helyettes elnök: Mihályházi Kálmán.

Előadók: *Mihályházy* Kálmán, közp. és urb. ügyek előadója.

Kepes László M., közp. ügyek előadója, (betétszerkesztés felügyeletével megbizva).

Geleta Géza, váltó keresk. ügyek előadója. Csödbiztos.

Dr. Mikó Gyula, válóper és gondnoksági ügyek előadója.

Kinevezendő albiró. Hagyatéki ügyek előadója is.

Baróthy Pál albiró. Közp. perek előadója. Ülésnap minden szombaton.

II. Polgári fellebbezési tanács.

Elnök: Jelentsik István a 745/94 sz. I. M. R. által meghatározott jogokkal.

H. elnök: Tóth Imre.

Tanács jegyző: Bondray László irnok.

Alandó helyettes: Tátray Lajos irnok.

Rendes tanács tagok:

Tóth Imre.
Nizsalovszky Endre.
Mihályházy Kálmán (hetenként keddi ülésen szavazó.)
Póttagok:
Kepes László (hétfőn szavazó).
Geleta Géza (pénteken szavazó.)
Ülések szerda kivételével mindennap.

III. Telekönyve.

Előadók: Olasz Gyula, urbéri ügyek ellátásával is megbizva.

Kiss András, (ügyvédek elleni panaszok előadója is.)

IV. Vádtanács.

Elnök: Dr. Móró Pál.
H. elnök: Pallay Jenő (rendes előadó.)
Baróthy Pál albiró (előadó.)
H. biró: Kepes László M.
Jegyző: Stachó Károly joggyakornok.
Rendes ülésnap szerda.
A vizsgálatok állásáról a jelentéseket minden hó 2-ik szerdáján tárgyalja.

V. Főtárgyalási tanácsok.

Főtárgyalási ülésnapok: kedden és pénteken.

I-ső főtárgyalási tanács.

Elnök: Bige Gyula.
Birák: Geleta Géza, kedden.
Kinevezendő albiró,
Birák: Kepes M., pénteken.
Dr. Mikó Gyula,

II-ik főtárgyalási tanács.

Főtárgyalási napok: Hétfő, szerda, péntek.
Elnök: Nagy József.
Birák: Grám Sándor.
Dr. Dorgó Sándor.

VI. Büntető fellebbv. tanácsok.

I-ső büntető fellebbv. tanács.

Szükséghez képest a III. főtárgyalási tanács is.
Ülés és tárgyalási napok: Hétfőn és csütörtökön.

Elnök: Milye Gyula.
Birák: Fassie Pál.
Dr. Simay Gyula.

II-ik büntető fellebbv. tanács.

Ülés és tárgyalási napok: kedden és szombaton.

Elnök: Dr. Móró Pál.
Birák: Pallay Jenő.
Kurovsky Ferencz.

VII. Esküdt bíróság.

Esküdt bíróság tagjai:
Fassie Pál.
Gram Sándor.
Helyettes: Kurovsky Ferencz.
Dr. Simay Gyula.

VIII. Vizsg. biró.

Ember Géza.
Nagy Dezső.

Esküdtbírói ülésszakok:

A nagyméltóságú igazságügyminiszter ur 24644/99. szám alatt kelt rendeletéből kifolyólag a következő ülésszakok állapították meg:
Junius hó 15—31-ig. Február hó 19—28-ig.
Március hó 19—31-ig. Április hó 17—30-ig.
Május hó 21—31-ig. Junius hó 18—30-ig.
Szeptember hó 17—30-ig. Október hó 15—31-ig.
November hó 19—30-ig.

Felmentve a gyujtogatás vádja alól.

— Saját tudósítónktól. —

Ez év április 23-án este nagy erdő égés volt a Lunkásprii hegyen. Az erdő meggyuladt s mire a tüzet észrevették az már nagyon elharapódzott úgy, hogy a kárigen tetemes összegre rugott.

A gyujtogatással két földművelő ember volt vádlva Zacharie Demján és Zacharie Juon lunkásprii lakosok, akiket már április 24-én elfogtak s azóta vizsgálati fogságban tartottak.

A két vádlott ellen több gyanú volt, amiért is vád alá lettek helyezve, sőt a tör-

vényszék az ez év augusztus havában megtartott végtárgyalás alkalmával a vádlottakat bünsnek mondta ki s elítélte őket öt-öt évi fegyházra, amely büntetésbe a négyhónapi vizsgálati fogságból mit sem tudtak be s ezenfelül elmarasztalta még a törvényszék a vádlottakat ezerkétszáz forint kártérítésben.

Az ítéletet a vádlottak védői Szokolay Tamás és Zigre Miklós ügyvédek megfélebbítették s tegnap döntött ez ügyben a kir. tábla.

A kir. tábla a vádlottak bűnösségét beigazoltnak nem találván, a vádlottakat felmentette s elrendelte a két vádlottnak azonnali szabadlábra való helyezését.

Este nyolcz óra tájban már értesítette a kir. tábla az kir. ügyészséget.

Rövid idő múlva megnyiták a vádlottak börtönének ajtai s a vádlottakat a kir. ügyész elé vezették:

A két ember nem tudta el sem képzelni, hogy miért zavarják nyugalmukat s így annál nagyobb volt az örömrük, mikor megtudták, hogy szabadok lettek s hogy rögtön indulhatnak haza.

Boldogabb kevés ember lesz az új év első napján, mint a két Zacharie.

Szünet a büntető osztályon. Minden év elején szünet szokott lenni a törvényszék büntető osztályán. Az idén a szünet igen rövid, amennyiben már 8-ikán megkezdődnek a törvényszéki tárgyalások. Az első esküdtzéki tárgyalás valószínűleg január 15-én lesz.

Elnapolt tárgyalás Megirtuk tegnapi számunkban, hogy a törvényszék tegnap tárgyalta az ifj. Nagy Sándor büntügyét, aki azzal van vádolva, hogy megölte Kun János tanítót. A tárgyaláson a bizonyítási eljárás folyamata alatt pótlások váltak szükségessé, miért is a törvényszék a tárgyalást tegnap elnapolta.

MULATSÁG.

A »48-as Népkör« tánczvigalma.

Már csak egy hét választ el attól, hogy a »48-as Népkör« által — saját könyvtára javára — a zártkörű házas tánczvigalom a Zöldfa szálloda nagytermében megtartassék, a hol mindenki fesztelenül és magyarosan mulathasson, a rendezőség buzgón azon fáradozik, hogy a mulatságban résztvevők igényei minden tekintetben teljesen ki legyenek elégítve. A rendezőség sem időt, sem fáradságot nem kímélve mindent megtett, hogy ezen mulatság úgy szellemileg, mint anyagilag fényes sikert nyerhessen. Ugyan azért a múlt évben is nagy tetszésnek örvendett »körmagyart« ismét 12 pár — magyaros öltözetben — fogja emelni, melyre a próbagyakorlatok folyamatba vannak és az ottani érdeklődésből következtetve ezen mulatság igen sikerültnek ígérkezik, annyival is inkább, mivel az ipartestület ez évben nem fog bált tartani és így az 1900. évi farsangi mulatságot e szerint a »48-as Népkör« tánczvigalma fogja megkezdni, melyre a meghívók már szétküldettek, akik tehát ez ideig — tévedésből — meghívót nem kaptak volna, szíveskedjenek Daday József bál b. elnök urnál (Szt. János-utca) jelentkezni, a hol is a meghívók ki fognak szolgáltatni. Ezen mulatságra ez alkalommal is felhívja az érdeklődők figyelmét a rendezőség. A kibocsátott meghívó a következő:

A Nagyvárad 48-as Népkör saját könyvtára és a kör szükségéi fedezésére 1900 évi. január hó 7-én, azaz vasárnap a »Zöldfa-Szálló« emeleti nagytermében zártkörű házas tánczvigalmat rendez. a rendezőség nevében: Daday József, b. b. elnök. Milibák József, b. b. a elnök. Molnár János, b. b. pénztáros. Tarsoly Ferencz b. b. a elnök. Gerencsér József, b. b. jegyző. Belépti jegyek ára: Személyjegy 1 frt. Családjegy 2 frt. Kezdeté este 8 órakor. Feltűzések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Jegyek a meghívó előmutatása mellett előre válthatók: Beczkay Lajos, Déry János és Pauker Dániel urak kereskedésében és a 48-as kör helyiségében. Jegyzet. A második négyes helyett a körmagyart 12 pár magyar jelmezben tánczolja. A párok névsora: Hölgyek: Cser

Róza, Demeter Jolán, Ercsey Mariska, Horváth Róza, Kovács Etelka, Király Margit, Nagy Gíza, Nemes Ilon, Rápolti Piroška, Szücs Irma, Szingur Margit. Urak: Ifj. Bereczki László, Bóna Kálmán, Belme László, Dvorzszik István, Gáspár József, Kovács Béla, Lakatos Andor, Madarász István, Poretonek Mihály, Szücs Gyula, Tömpe János, Varga Gyula.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: Fernand-Hue.

Franziából fordította — G.

33

— Abba az üregbe kell leszállnunk csak ott találhatunk kijárást. Ugy látszik, ez a hegység keresztül-kasul van furva ilyen folyosókkal.

— És ha ez a folyosó a patakra nyílnék?

— Meghalljuk a zaját.

— De hogyan szállunk le kötél és világosság nélkül?

— Majd meglátjuk; minden esetre meg kell próbálkoznunk.

— Az után Margithoz és Györgyhöz fordulva folytatá:

— Péter meg én még egy próbát teszünk. Ha sikerül, visszajövünk értetek. Addig is várjatok türelemmel.

Gyorsan megindultak visszafelé és csakhamar a szakadékhoz értek.

— Menj előre, Péter, te már ismered az utat. Vidd a puskádat is, én majd világítok hátul.

A matróz lebecsátkozott; utána a parancsnok kezébe az égő rumos ronggyal. Len azután óvatosan megindultak a szakadék másik vége felé. Már jódarabig mentek minden akadály nélkül, mikor a parancsnok végre megszólalt:

— Még most sem vagy a lyuknál?

— Már régen ott kellene lennem. De nézzen csak körül parancsnok ur, egy másik folyosóba jutottunk.

— Csakugyan! Hol van hát akkor az az üreg, melyben az égő kanócz eltűnt?

— Nincs sehol, valószínűleg a légvonat ebbe a folyosóba sodorta.

— Ha itt légvonat van, akkor ennek a folyosónak a külső levegővel kell érintkeznie. Menjünk tehát csak előre. Ez az alagút különben nekem másformának látszik, mint az előbbiek. Sokkal keskenyebb, a falai simák, mintha csakánnyal vágták volna.

Miután sokáig haladtak a folyosóban egyszerre az hirtelen egy tágas, boltozatos terembe torkollott, melynek tetején egy kutszerű nyíláson át az égboltozat volt látható.

— Itt sem mehetünk ki, szólt Péter, nézünk körül ez üregben.

A tágas csarnokban különböző oldalakról hat ut vezetett. Az egész oly szabályos volt, hogy ha lehetetlen nem lett volna, azt hitték volna, hogy emberi kéz műve.

Ezen utak egyikének okvetlenül ki kell innen vezetnie, szólt a parancsnok. De melyik az? . . . Itt jöttünk be; ez az ut jobbra, valószínűleg ugyanabba az irányba vezet. Ez itt balra, talán a tó felé tart. Merre induljunk?

— Próbáljuk sorra valamennyit, szólt Péter.

— Sok időbe fog kerülni, vezessük talán előbb ide a többieket; nyugtalanok lesznek.

— Igen, de ha hiábavaló lesz fáradságunk, megint csak vissza kell mennünk, pedig nincs vesztegetni való időnk, az élelmi szerek fogytán vannak.

— Mindegy, nem hagyhatjuk ott őket a bizonytalanságban. Te maradj itt és pihend ki magadat itt van a puskád is, nekem nincs rá szükségem.

— Vizontlátásra parancsnok ur, vigyázzanak a lebecsátkozásnál.

— Légy nyugodt!

A parancsnok eltűnt a sötét folyosóban.

(Folyt. köv.)

NYILTTER.

Boldog új évet kíván tisztelt vendégeinek és barátainak ez uton

Czeplédi Sándor

szállodás és bor nagykereskedő

T. Vendégeimnek, jó akaróimnak és ismerőseimnek ez uton kívánok

boldog új évet

Klein Miksa

»Sas«-Kávéház tulajdonos

Minden egyes igen tisztelt vendégeimnek jó barátainak és ismerőseimnek ez uton kívánunk

boldog új évet

N.-várad 1900 január hó 1

Roth Jozsef

A »Zöldfa«-Kávéház tulajdonos

Legszebb faj
csemege-szőlő!

Legnemesebb faj
Alma és Körte.

Tirol maróni

kilója 20 kr.

Czitrom és Naranacs.

1 láda, 300 drb 4 frt 50 kr.

6 darab 10 krajczár.

Ajánlom még tisztán kezelt, természetes

hegyi boraimat

a következő előnyös árban:

Asztali ó-bor, literje	— — —	32 kr
Magyarádi új-bor, literje	— — —	36 kr
Magyarádi ó-bor	» — — —	40 kr
Magyarádi pecsenye-bor, literje	— — —	44 kr
Asztali veres-bor, literje	— — —	44 kr
Ménési veres-bor	» — — —	44 kr

100 lit. kit. asztali ó-bor 23 és 24 frt.

Mindennemű üvegelt **csemege és aszaborok a legolcsóbb árban.**

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek, helyben pedig házhoz szállítatnak.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,
Nagyvárad, N.-Körös-utca, Mertz-ház
Telefon-összeköttetés. 134. szám.

Aláírási felhívás.

Felhívjuk mindazokat, kik a »*Filléres Takarékszövetkezet*« II. évtársulatába belépni kívánnak, hogy üzlet rész jegyzés céljából a szövetkezet helyiségében (*Leszámitoló és Jelzálogbank helyisége, Lévy palota*) lehetőleg mielőbb megjelenésükre sziveskedjenek. *Egy üzlet rész: hetenként kötelezőleg befizetendő 20 fillér.*

Vidékiek, ha levelező lapon bejelentik, hogy hány üzlet részszel lépnek be tagokul, postafordultával megkapják a checklapokat, amivel teljesen díjtalanul eszközölhetik a befizetéseket.

A II. évtársulat befizetési napjai: Kedd d. u. 3—5-ig és Pénteken d. u. 3—5-ig.

KÖZGAZDASÁG.

A kereskedők és iparosok takarékszövetkezet, ma vasárnap délután saját helyiségében (Kossuth u. elején Veisz-ház) igazgatóság felügyelőbizottsági és később igazgató választmányi ülést tart. A szövetkezet működését *január 3-án* kezdi meg; ekkor kezdődnek meg a befizetések is.

TAVIRATOK.

A pápa utódja.

Róma, decz. 30. Az egész katolikus világban élénk meglepetést fog most azon hír kelteni, mely Rómából eredt, hogy a pápa *Ö Szentsége Gotti kardinálist jelölte ki utódjául.*

Kihallgatás a királynál.

Bécs, decz. 30. Wittek lovag az osztrák minisztertanács elnöke és Goluchowski gróf közös külügyminiszter ma délelőtt kihallgatáson volt a királynál. (M. T. Ir.)

A csanádi püspök itthon.

Temesvár, decz. 30. (Saj. tud. táv.) A csanádi püspök római utjából hazakerkezett.

Ugron beszéde.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.) A Pol. Cor.-nak jelentik Budapestről: *Ugron Gábor* beszédével a hármasszövetség ellen egymagában áll, mert még Kossuthék is ragaszkodnak a hármasszövetséghez. *Goluchovszky* külügyminiszter azért nem felelt rögtön a delegációban, mert az indemnitit akarnak lehető gyorsan letárgyalni, de *Széll* miniszterelnök a külügyi tárczánál érinteni fogja.

A szegedi ékszerlopás.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. táv.) A szegedi ékszerüzlet betörőjét egy *Scheiner* nevű országos betörőt ma kedvese Balogh Teréz, a kit elkergetett, bosszúból feljelentette levélben. A rendőrség megküldte az ékszerek leírását a zálogháznak s ma rajtacsípték, a mint egy karpereczet akart elzalogosítani. A rendőrség előtt töredelmes vallomást tett s lakásán megtalálták az ellopott ékszereket.

Kémek a lőportoronny körül.

Temesvár, decz. 30. (Saj. tud. táv.) Tegnapra virradóra éjjel és ma a katonai lőportoronny körül gyanus alakok ólalkodtak és az egyik a kerítésen át akart mászni. Az őrtálló katona rálőtt, de nem talált. Az őrtöket megkettőztették.

A Transzváli háború.

London, decz. 30. Ladysmithből jelentik, hogy *Whitte* tábornok néhány napja lázas, de már jobban van. A bur ágyuk ismét lövik a várost.

Oranzs Riveri állomásról sürgönyzik, hogy *Kronje* december 21-én megkezdte Methuen tábornok tábort bombázni, előbb felszólította Methuent a kapitulációra. Methuen tárgyalni is kezdett, de a feltételeket *Kronje* elfogadhatlanoknak találta.

Bécs, decz. 30. Az angol szolgálatban álló *Szlatin* basa tábornok parancsot kapott az angol kormánytól, hogy azonnal menjen Dél-Áfrikába. Ki elbucszott és azonnal elutazott

Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhívás

a „*Polgári takarékszövetkezet,* V-ik évtársulatába.

A *Polgári takarékszövetkezet* 1900. január 3-án nyitja meg 5-ik évtársulatát, mely 156 héten át, vagyis 1902. év végéig tart.

Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzlet részszel *s minden üzlet rész után hetenként 10 kr. (20 fillér) fizetendő.* A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $\frac{1}{3}$ részét 6%-os kamatláb mellett minden előleges befizetés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai cheque lapok után teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzlet részszel 5 kr. (10 fillér) beíratási díj fizetendő s egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Ezen évtársulat befizetési hetenként háromszor és pedig:

vasárnap délelőtt	. . . . .	9—11 óráig,
szórdán délután	. . . . .	3—5
pénteken délután	. . . . .	3—5

teljesíthetők s tisztelettel kérjük mindazokat kik ezen 5-ik évtársulatunkba tagul be akarnak lépni, hogy a felvétel iránt *intézeti helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. szám)* mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1899. október hó.

A Polgári takarékszövetkezet-igazgatósága.

A szövetkezetnek ez időszerint mintegy 2000 tagja van, több mint 30000 üzlet részszel.

Belépési felhívás

A biharmegyei korona-takarék és hitelszövetkezet

1900. január 1-én új évtársulatot kezd, mely tart 1902. december 31-ig.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább *1 koronának heti befizetésére kötelezi magát.* A befizetett összeg a három év leletével a reá eső kamat és nyereséggel együtt vissza. Egy és ugyanazon tag több részjegyet is jegyezhet; a belépés alkalmával minden részjegy után 20 fillér fizetendő.

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai cheque által teljesíthetik.

A szövetkezet célja a takarékoság előmozdítása, illetve tőke gyűjtés; célja továbbá tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan, olcsó kölcsönhöz juthassanak nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azonfelül is.

A most végződő évtársulat megmutatta, hogy szövetkezetünk igen széperedménnyel működött: *tagjai ugyanis befektetett tőkéjük után a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.* A szövetkezet helyisége a

Biharmegyei Takarékpénztár üzlethelyiségében

van, Kossuth-utca 19/20. szám alatt, hol jegyzések már most eszközölhetők.

Felhívjuk tehát mindazokat, kik a szövetkezetbe belépni óhajtanak, hogy jegyzéseiket a nevezett helyen mielőbb megtenni sziveskedjenek, ugyanott a szövetkezet alapszabályai nyomtatott példányban is rendelkezésre állanak.

Nagyváradon, 1899. november hó 2-án.

Tisztelettel: 1—12.

A BIHARMEGYEI KORONA-TAKARÉK ÉS HITELSZÖVETKEZET IGAZGATÓSÁGA.

A lovarda fütve van.

Hüttemann-Circus

A lovarda fütve van.

Ma vasárnap este fél 8 órakor

NAGY FÉNYES ELŐADÁS

Záradékul: Nagy álarcos bál. A ballerina táncosnők föllépésével és az egész személyzet közreműködésével.

Helyárák: Zártszék I. és II sor 70 kr. Zártszék I-ső sor 50 kr. II-ik hely 40 kr. III hely 25 kr. Karzat 15. kr.

„AZ ANKER”

élet- és járadékbiztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: Budapest, VI. ker. Deák-tér 6. szám.

(Anker-udvar), a társaság saját házában.

Összes vagyon 1898. végén — — — — — **65** millió forint
 Biztosítási állomány 1898 végén — — — — — **243** millió forint
 Eddigi kifizetések — — — — — **103** millió forint

A nyereségyrészesüléssel biztosítottak **A** osztalék terv szerint, mint 20 év óta, 1899-ben is az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve. **B.** osztaléktörvénnyel (évenként emelkedő osztalék) **1897, 1898 és 1899.** években az összes, az egész biztosítási tartamon keresztül befizetett díjak 3%-a illetőleg az évi díjnak 9%, 12% és 15%-a fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Olcsó díjak, nagyon kedvező feltételek a képzelhető legnagyobb biztonsággal.

Prospectussal és felvilágosítással a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság képviselője Nagyváradon: Ifj. Ullmann Izidor.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszor ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagzsággatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszor, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebb-bötrékü utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cizéjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
 RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
 cs. és kir. udvari szállítók.

Hirdetések

jutányos árban felvételnek
 lapunk kiadókivatalában.

Utolsó előtti hét!!

100.000 korona érték
 5 egyenként 20.000 korona érték
 20% levonásával készpénzben kétségkívül a legszebb és legcélszerűbb

Ujévi ajándék

mely a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára rendezett

Nagy jótékonyági sorsjátékának

egyetlen sorsjeggyel nyerhető csak 1 koronáért.

Minden egyes sorsjegy mind a 6 huzáson utánfizetés
 s így egy sorsjeggyel mind a 6 főnyeremény megnyerhető

200.000 korona összértékben
 Első huzás visszavonhatatlanul már 1900 január 4-én.
 Sorsjegyeket ajánl: Jótékonyági Sorsjáték Kezelősege.

Hatóságilag engedélyezett végeladás!

DÉRY JÁNOS

üveg- és porcellán kereskedésében Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

Az üzlet nagyobb átépítése miatt

mélyen leszállított áron kiárusítatnak

mainlika és porcellán diszműárak, élkező, teás, kávé, mosdó és többféle üvegekészletek és üvegárak, lámpák, tükrök, képek, képkeretek, rendkívüli olcsó és alkalmas

ujévi ajándéktárgyak

Ugyanitt saját égetésű bettfial mész is megrendelhető bármily mennyiségben.

nagy választékban kaphatók, míg a végkiárusítandó tárgyakból a készlet tart.

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Tisztelettel

Déry János.